

Rapport Mediators team

Mediatie Openbaar Lichaam Sint Eustatius

Aangeboden aan de Eilandsraad
en de
Regeringscommissaris
van het
Openbaar Lichaam St. Eustatius
12 juli 2022

Werkbezoek op Sint Eustatius

Foto 11 maart 2022. Van links naar rechts: Claudia Toet, plv. Regeringscommissaris; Alida Francis, Regeringscommissaris; Nicolaas Sneek, Raadslid; Reubin Merkman, Raadslid; Suzy Camelia-Römer, mediator; Clyde van Putten, Raadslid; Rechelline Leerdam, Raadslid; Adelka Spanner, Raadslid; Maria Liberia-Peters, mediator; Alba Martijn, deskundige ondersteuner mediators.

Inhoud

Inleiding en verantwoording	3
I. De mediatieopdracht	4
I.1. De aanpak	4
I.2. De werkzaamheden	5
I.3. Afsluiting mediatie	7
II. Bevindingen en aanbevelingen	8
II.1. De wet als achtergrond van verstoorde bestuurlijke verhoudingen	8
<i>De Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (2018)</i>	8
<i>De Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius (2020)</i>	8
II.2. Onvoldoende concretisering in de Wet van het herstel van democratie in een routetijdtabel..	12
II.3. Wettelijk tijdspad conform fases zonder duidelijke criteria en datum.	13
II.4. Ontbreken van verantwoording voor gevoerd bestuur door Regeringscommissaris aan Eilandsraad.....	14
II.5. De voorzittersrol van de Regeringscommissaris in de Eilandsraad is nagenoeg onmogelijk gemaakt	16
II.6. Onduidelijkheid taken Regeringscommissaris als voorzitter Presidium en Driehoekoverleg	17
II.7. Onvoldoende ambtelijke ondersteuning	17
II.8. Onvoldoende aandacht voor problematiek van kleinschaligheid	18
II.9. Aan de wet inherente irritaties en spanningen	19
III. Tot slot	19
Bijlagen	21
Bijlage 1 Motie 23 december 2021	22
Bijlage 2 Plan van aanpak mediatie deel 1.....	24
Bijlage 4 Afspraak 11 maart 2022 partijen.....	40
Bijlage 5 Termen Reglement van Orde	42
Bijlage 6 Besluit Eilandsraad 19 mei 2022	56
Besluit.....	57
Route tijdtabel	59
Gezamenlijke prioriteitenlijst.....	79

Inleiding en verantwoording

De aanleiding voor het mediatieverzoek was gelegen in de gerezen spanningen en geschillen tussen enerzijds de leden van de Eilandsraad c.q. de Eilandsraad als orgaan van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius en anderzijds de Regeringscommissaris, benoemd door het centraal bestuur van Nederland. De heersende conflictueuze situatie veroorzaakte verstoorde bestuurlijke verhoudingen in het openbaar bestuur en bemoeilijkte daardoor indirect ook het herstel van de democratie van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius.

Om te werken naar een oplossing voor deze verstoorde relaties is door de Eilandsraad op 23 december 2021 een motie aangenomen (zie bijlage 1), waarmee de beide Regeringscommissarissen ook hebben ingestemd. De voormalige Minister-Presidenten van de Nederlandse Antillen, mw. Mr. Susanne (Suzy) Camelia-Römer en mw. Maria Liberia-Peters, zijn door respectievelijk de Eilandsraad en de Regeringscommissaris benaderd met een verzoek voor een bemiddelingspoging. Met instemming van de partijen, hebben de mediators de voormalige ombudsman mw. Mr. Alba Martijn als deskundige aan hun team toegevoegd. De leden van het team worden hierin gezamenlijk aangeduid als het mediators team.

Het mediators team beoogde door de uitnodiging tot mediatie te aanvaarden, om bij te dragen aan het oplossen van de op Sint Eustatius gerezen spanningen en geschillen in het openbaar bestuur. Gestreefd werd om dit doel te bereiken, door de partijen op grond van de middelen verkregen informatie met betrekking tot de bestaande problemen en de mogelijke oplossingen ervan, te begeleiden naar constructieve werkverhoudingen alsook een betere onderlinge communicatie ten dienste van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius en haar burgers. Tevens hoopte het mediators team een bijdrage te leveren aan de gedachtevorming noodzakelijk voor het proces van herstel van de democratie teneinde deze te bespoedigen.

Het mediators team heeft zich belangeloos ingezet. Haar bevindingen zijn onafhankelijk van partijen geformuleerd. De bevindingen berusten op de waarneming van het functioneren van partijen tegen het licht van een analyse van de geldende wet- en regelgeving. Ook de aanbevelingen zijn onafhankelijk van de meningen van de betrokken instanties tot stand gekomen.

Het mediators team constateert met genoegen dat inmiddels de uitvoering van het Besluit van de Eilandsraad van 19 mei 2022, welke ter afsluiting van het mediatietraject tot stand is gekomen in overeenstemming met de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger, op het onderdeel van het aanstellen van gedeputeerden, al ter hand is genomen.

I. De mediatieopdracht

De mediatieopdracht luidde:

Het bevorderen van een werkbare vorm van samenwerking tussen de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger enerzijds en de Eilandsraad anderzijds, door het schriftelijk vastleggen van door beiden geaccordeerde afspraken, ten einde het bestuur op Sint Eustatius in een goede onderlinge verstandhouding te laten verlopen.

Opgemerkt moet worden dat de opdracht niet was om herstel van de democratie te bewerkstelligen, noch om een routetijdtabel te formuleren. Wel zijn door het mediators team reële vraagstukken gebruikt bij het uitvoeren van de opdracht. De behoefte werd gevoeld door partijen om gezamenlijk een bestuurlijke Prioriteitenakkoord en een routetijdtabel vast te stellen, alsook om tot een onderling gemeenschappelijk gedragen begrip van het Reglement van Orde te komen.

I.1. De aanpak

Op 18 februari 2022 en 2 Maart 2022 heeft het mediators team respectievelijk een Plan van Aanpak en een Plan van Aanpak-deel 2, aan zowel de Eilandsraad als de Regeringscommissaris van het Openbaar Lichaam St. Eustatius ter becommentariëring aangeboden. In het Plan van Aanpak-deel 2 is de aanpak met toelichting op het werkproces en werkschema verder aangegeven (zie bijlage 2 en 3). Met de beschreven aanpak is door partijen ingestemd.

Teneinde de gesprekken zoveel mogelijk te kunnen structureren heeft het mediators team enkele vragen geformuleerd met het verzoek aan ieder lid van de Eilandsraad, de Regeringscommissaris en diens Plaatsvervanger om voorafgaande aan het gesprek in persoon, de antwoorden schriftelijk vast te leggen.

Betrokkenen werden verzocht aan te geven:

- waar volgens hen het probleem lag;
- waarom hetgeen men vermeldde zo belangrijk was voor betrokkene; en
- wat betrokkene verwachtte van respectievelijk de mediatie en het mediators team.

Tevens is verzocht om een inschatting te maken hoe de andere partij tegen het probleem aankeek en wat volgens betrokkene belangrijk voor de andere partij zou kunnen zijn.

Daarnaast is ook verzocht de gedachten te laten gaan over mogelijke oplossingen voor de knelpunten in de huidige situatie. Zowel de Raadsleden als de Regeringscommissaris hadden de vrijheid om ook andere opmerkingen c.q. voorstellen aan te dragen.

I.2. De werkzaamheden

Het mediators team verbleef in het Golden Rock Resort van waar zij haar werkzaamheden voorbereide. Vanaf maandag 7 maart 2022 tot en met vrijdag 11 Maart 2022 op Sint Eustatius heeft het mediators team gesprekken gevoerd met de individuele leden van de Eilandsraad, de plaatsvervangend Griffier, de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger en de Eilandsecretaris van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius. De eerste dagen werden beschouwd als de exploratiefase, waarbij op 7 maart 2022 de Eilandsraadsleden elk afzonderlijk konden ingaan op de door hen geconstateerde knelpunten met de bedoeling om tot de kern van het conflict te komen, wensen en belangen te inventariseren c.q. te formuleren met het oog op mogelijke zaken die in de toekomst voor een blijvende goede samenwerking belangrijk zouden kunnen zijn.

Op dinsdag 8 Maart, de tweede mediatie dag, viel de beurt aan de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger en de Eilandsecretaris van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius. Op woensdag 9 maart werd de plaatsvervangend Griffier van de Eilandsraad gehoord. Verdere besprekingen, waaronder met de Eilandsraad en Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger gezamenlijk, vonden plaats op donderdag 10 maart en op vrijdag 11 maart.

De door de partijen geformuleerde oplossingsrichtingen achtte het mediators team van groot belang. Na een verdere inventarisatie van de aangedragen oplossingen heeft het mediators team gekeken naar de haalbaarheid ervan en deze in de daaropvolgende weken ook besproken met de beide partijen.

Op grond van de gebleken bereidheid van alle betrokkenen om tot constructieve samenwerking te komen ten bate van Sint Eustatius is het mediators team een dag extra op het eiland gebleven en zijn op vrijdag 11 maart een aantal afspraken concreet vastgelegd (zie bijlage 4). Met betrokkenen werd overeengekomen dat zij zullen werken aan:

1. de gezamenlijke invulling van de routetijdtabel om de democratie te kunnen herstellen;
2. de revisie van het Reglement van Orde voor de Eilandsraad om werkbare verhoudingen te faciliteren en de correcte interpretatie van de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van beide partijen te verduidelijken; en
3. het samenstellen van een eigen Prioriteitenakkoord ten behoeve van de te voeren besprekingen met Nederland. Dit, in verband met het tussen Nederland en het Openbaar Lichaam Sint Eustatius op te stellen Bestuursakkoord en een Strategisch Plan.

Met betrekking tot het vermelde onder punt 2 heeft het mediators team, conform afspraak, op 24 maart 2022, een voorstel ter bespreking aan de Eilandsraad aangeboden om de onduidelijkheid over de

juiste interpretatie van een aantal termen, procedures en richtlijnen, zoals beschreven in het Reglement van Orde en waarover veel onenigheid bestond te adresseren (zie bijlage 5).

De gesprekken vonden plaats in een aangename en constructieve sfeer, waarbij alle personen de ruimte werd gegeven om hun 'zegje' te doen, hetgeen voor alle aanwezigen op veel punten als zeer verhelderend beschouwd werd. Er is ook veel informatie naar voren gekomen, die aanleiding gaf tot nadere bestudering van bepaalde regelgeving en procedures die de samenwerking constructiever zou kunnen maken.

Zoals reeds in het Plan van Aanpak aangegeven, vond verder overleg virtueel plaats. Het mediators team sloot echter een tweede bezoek aan Sint Eustatius niet uit indien zulks nodig mocht blijken.

De verdere bijeenkomsten in verband met de mediatie waren als volgt (opgave van de plaatsvervangend Griffier).

- A. Donderdag 17 maart 2022 zouden de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger een presentatie geven over het strategisch plan dat te maken had met het Prioriteitenakkoord. In plaats daarvan kozen zij ervoor om elke afdeling hun presentatie met hun strategische plannen te laten geven. Dit vond plaats op 22 en 23 maart.
- B. Op 24 maart 2022 kwamen de Eilandsraadsleden bij elkaar en hebben daarbij een lijst met prioriteiten die zij belangrijk vonden opgesteld.
- C. Op 25 maart 2022 heeft het mediators team een analyse en voorstellen met betrekking tot het Reglement van Orde ingediend.
- D. Op 25 maart 2022 kwamen de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger en de Eilandsraad bijeen, waar de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger hun concept van de routetijdtabel presenteerden.
- E. Op 28 maart 2022 hebben de leden van de Eilandsraad onderling overleg gepleegd over het concept dat de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger presenteerden.
- F. Op 30 maart 2022 kwamen de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger en de Eilandsraad bijeen, waarbij een gezamenlijke discussie over de routetijdtabel werd gevoerd.
- G. Op 5 april 2022 kwamen de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger met de Eilandsraad bijeen voor de vaststelling van de afspraken over de routetijdtabel. Besloten werd de verdere verwerking op een nadere datum te laten plaatsvinden, daar partijen in eerste instantie niet tot overeenstemming kwamen.
- H. Op 7 april 2022 kwamen de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger, alsmede de Eilandsraad bijeen met het mediators team voor de terugkoppeling van het voorstel van de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger en om het tegenvoorstel van de Eilandsraad te bespreken.
- I. Op 11 april 2022 kwamen de leden van de Eilandsraad bijeen om de prioriteitenlijst te herzien en daaraan werd toegevoegd waaraan op lange en korte termijn gewerkt moest worden.
- J. Op 13 april 2022 zijn de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger met de Eilandsraad bijeengekomen om de aanpassingen voor de Prioriteitenakkoord te bespreken. Besloten werd

om de verwerking ervan op een latere datum te laten plaatsvinden aangezien er in eerste instantie geen overeenstemming was bereikt.

- K. Op 19 april 2022 kwamen de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger, de Eilandsraad en het mediators team bijeen waarbij de juiste interpretatie van het Reglement van Orde werd toegelicht. Vragen met betrekking tot het Reglement Van Orde die tijdens deze vergadering naar voren kwamen, werden door het mediators team beantwoord.
- L. Op 26 april 2022 vergaderden de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger en de Eilandsraad over het Reglement van Orde.
- M. Op 29 april 2022 kwamen de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger, de Eilandsraad en het mediators team bijeen voor de afronding van het Prioriteitenakkoord en om een tweede poging te wagen om overeenstemming te bereiken over de routetijdtabel. Verdere uitwerking van de routetijdtabel vond nader plaats met het doel om overeenstemming tussen partijen te bereiken.
- N. Op 12 mei 2022¹ kwamen de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger, de Eilandsraad en het Mediators team bijeen voor een derde poging om tot overeenstemming te komen over de routetijdtabel. Het mediators team formuleerde een concept Raadsbesluit en bood deze aan voor bespreking. Voorts werd de Prioriteitenakkoord besproken en werd hierover door partijen overeenstemming bereikt.
- O. Op 17 mei 2022 werd het concept Raadsbesluit besproken en de afspraken over het Reglement Van Orde naar een verdere vergadering verschoven. Tijdens deze vergadering bereikten partijen overeenstemming over het Prioriteitenakkoord.
- P. Op 19 mei 2022 werd in de vergadering van de Eilandsraad de mediatie formeel afgerond en werd in het Besluit van de Eilandsraad van gelijke datum de overeengekomen punten en de punten waarover partijen geen overeenstemming hadden bereikt, vastgelegd (bijlage 6).
- Q. Op 19 mei 2022 werd afgesproken dat het mediators team een verslag van haar bevindingen en aanbevelingen zal opstellen.

I.3. Afsluiting mediatie

Zoals hierboven onder punt P is aangegeven, is op 19 mei 2022 de mediatie formeel afgerond en is gekozen om de overeengekomen punten alsmede de punten waarover partijen geen overeenstemming hadden bereikt, vast te leggen in een formeel besluit van de Eilandsraad. (bijlage 6).

¹ Op 3 mei 2022 zou een vergadering plaatsvinden tussen de Eilandsraad, de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger en het Mediators team om het Reglement Van Orde te bespreken. Deze werd echter verschoven naar 17 mei 2022 in verband met het bezoek van de delegaties van de Eerste en Tweede Kamer aan Sint Eustatius.

II. Bevindingen en aanbevelingen

Na een analyse van het wettelijk kader in het licht van de gevoerde gesprekken en beraadslagingen komt het mediators team tot de volgende bevindingen.

II.1. De wet als achtergrond van verstoorde bestuurlijke verhoudingen

De twee wetten die achtereenvolgens in 2018 en 2020 zijn ingevoerd op Sint Eustatius met als doel, kort samengevat, het openbaar bestuur te verbeteren, hebben in zich -inherent- de potentie bij te dragen aan gespannen verhoudingen binnen het Openbaar Lichaam Sint Eustatius. Deze wetten zetten immers de door de bevolking gekozen vertegenwoordigers en de door deze vertegenwoordigers democratisch gelegitimeerd bestuur opzij. Uiteraard zijn er andere sociale en persoonlijke omstandigheden te noemen die mede een rol spelen bij het creëren van spanningen, maar die zijn in dit kader niet relevant.

De Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (2018)

Op de achtergrond van dit mediatieverzoek speelde dat bij Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius van 7 februari 2018, op grond van artikel 2 lid 1, de Eilandsraad van Sint Eustatius werd ontbonden, de Eilandgedeputeerden van hun functies werden ontheven en de Waarnemend Gezaghebber eervol werd ontslagen. Voorts werd op grond van het tweede lid van genoemd artikel een Regeringscommissaris en een Plaatsvervangend Regeringscommissaris door de Nederlandse regering benoemd die in de plaats van de eilandsorganen traden.

Op grond van artikel 3 lid 1 van dezelfde wet zijn alle taken en bevoegdheden voorheen in de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba of enige andere wet opgedragen aan de Eilandsraad, het Bestuurscollege of de Gezaghebber, sindsdien alleen op Sint Eustatius overgedragen aan de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger. Deze bestuurlijke ingreep gold ook ten aanzien van de griffie, de ambtelijke organisatie en het financieel beheer.

Het Bestuur van het Openbaar Lichaam werd aldus in 2018 geheel terzijde geschoven en de regeringscommissaris nam het bestuur over voor de duur die nodig zou zijn om orde op zaken te stellen, dat is tot het moment waarop de eilandelijke organen in staat zouden kunnen worden geacht hun taken adequaat uit te voeren. In de Memorie van Toelichting op de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius geeft de Nederlandse Regering de motivering voor dit verregaande ingrijpen weer, waarbij de jure en de facto iedere vorm van zelfbestuur aan het Openbaar Lichaam Sint Eustatius sindsdien werd ontnomen.

De Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius (2020)

De inwerkingtreding van de tweede wet, de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius van 8 juli 2020, waarbij de eerste wet, de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius op 8 juli 2018 vervallen werd

verklaard, heeft de conflictueuze situatie versterkt. Bij de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius werd besloten, de tijdelijke voorziening wegens taakverwaarlozing op Sint Eustatius voor een bepaalde tijd te verlengen (in beginsel tot september 2024) en regels te stellen voor een geleidelijk herstel van de voorzieningen in het bestuur van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius. De Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger zijn daarbij benoemd voor de periode die eindigt op de dag waarop de Gezaghebber bij Koninklijk Besluit (wederom) is benoemd. Ingevolge de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius voorziet de Regeringscommissaris in het bestuur van Sint Eustatius tot het moment waarop de organen van het Openbaar Lichaam in staat mogen worden geacht zelf hun taken naar behoren te vervullen.

De Eilandsraad is na de verkiezingen van 21 oktober 2020 gedeeltelijk in functie hersteld en wel met betrekking tot haar controletaak en verordenende bevoegdheid. De Eilandsraad is daarbij echter noch het budgetrecht, noch het recht van enquête toegekend.

Het mediators team constateert dat bij het uitbrengen van dit rapport de Eilandgedeputeerden nog steeds uit hun functie zijn ontheven en de functie van de waarnemend Gezaghebber nog niet is vervuld. De Regeringscommissaris oefent derhalve tot op heden alle taken en bevoegdheden uit die aan het Bestuurscollege en de Gezaghebber zijn opgedragen, alsook gedeeltelijk die van de Eilandsraad. Naast het vervullen van de reguliere taken van het Eilandsbestuur heeft de Regeringscommissaris tot taak de kwaliteit van het bestuur in Sint Eustatius te bevorderen. Tevens is een Plaatsvervangend Regeringscommissaris benoemd, die de Regeringscommissaris ondersteunt en op zijn verzoek kan vervangen.

De Regeringscommissaris treedt derhalve voor de duur van het beoogde verbeteringsproces van het openbaar bestuur in de plaats van de Eilandsraad, voor zover diens taken niet zijn hersteld, alsmede in de plaats van het Bestuurscollege en van de Gezaghebber. Dit brengt met zich mee dat de Regeringscommissaris op grond van artikel 6 eerste lid van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius nagenoeg alle taken en bevoegdheden uitoefent die in de WolBES of enige andere wet aan die organen zijn opgedragen. Hieronder vallen ook de taken en bevoegdheden op grond van medebewindswetten, zoals de Wet educatie en beroepsonderwijs BES en de Wet publieke gezondheid. Waar voor de uitvoering van wetten of andere vanwege het Rijk vastgestelde voorschriften door de Eilandsraad, het Bestuurscollege of de Gezaghebber moet worden medegewerkt, geschiedt dit in Sint Eustatius alleen door de Regeringscommissaris.

Besluiten die de Regeringscommissaris in de plaats van de Eilandsraad, het Bestuurscollege of de Gezaghebber neemt, worden geacht afkomstig te zijn van die organen. Dit verzekert de continuïteit van het bestuur en zorgt ervoor dat – ook na beëindiging van de voorzieningen op grond van deze wet – zoveel mogelijk de reguliere voorschriften en procedures van toepassing blijven, bijvoorbeeld voor het maken van bezwaar tegen een besluit dat de Regeringscommissaris in de plaats van het Bestuurscollege heeft genomen.

Door ervoor te kiezen om de Regeringscommissaris met zowel de uitvoerende, de verordenende taken en de ordehandhaving te belasten, wordt afgestapt van de door de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba beoogde scheiding van bevoegdheden (dualisme), met het gevolg dat de democratische ‘checks and balances’ over boord werden gegoooid.

De bestuurlijke ingreep is onder de tweede wet niet alleen voortgezet ten aanzien van de taken en bevoegdheden van het Bestuurscollege, de Gezaghebber en het budgetrecht van de Eilandsraad, maar ook ten aanzien van de Griffie, de ambtelijke organisatie en het financieel beheer.

Opmerkelijk is dat in de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius zelf geen concreet meetbare indicatoren zijn opgenomen voor herstel van de democratie doch alleen inhoudelijke criteria, waarbij de afbouw van de voorzieningen in vier fases geschiedt met als einddoel het bewerkstelligen van een reguliere bestuurlijke situatie op Sint Eustatius.

De fases zijn (zie MvT):

1. fase 1 : In werkingtreding Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius, voortzetting voorzieningen;
2. fase 2: Eilandsraad benoemt Gedeputeerden en een systeem van geleidelijk herstel van bevoegdheden wordt opgestart;
3. fase 3 : herstel van het orgaan de Gezaghebber en de taak van de Rijksvertegenwoordiger, en
4. fase 4 : aanvullende bevoegdheden van de Rijksvertegenwoordiger worden beëindigd, volledig herstel van het bestuur.

De Memorie van Toelichting p. 5 van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius vermeldt:

“In de tweede voortgangsrapportage van 14 november 2018 heeft de Staatssecretaris de toezegging gedaan om op 1 september 2019 de stand van zaken op Sint Eustatius te toetsen aan de hand van de voortgang van een twaalfstal criteria om zo inzichtelijk te maken op welk moment op Sint Eustatius verkiezingen van de Eilandsraad gehouden kunnen worden. Deze criteria zijn:

- *opschonen bevolkingsadministratie;*
- *hoogwaardig beheren van administraties als de belastingadministratie en kadasterfunctie;*
- *aanpassen onjuiste en verouderde verordeningen;*
- *reorganiseren ambtelijk apparaat en voorzien in de juiste procedures en werkinstructies;*
- *beschrijven beleidskaders openbaar lichaam;*
- *ordenen toezicht- en handavingsinstrumentarium;*
- *toerusten openbaar lichaam voor uitvoering toezicht en handhaving;*
- *invoeren meerjarig opleidingsprogramma ambtenaren en politici;*
- *digitaliseren en centraliseren financiële processen;*
- *inrichten planning- en control cyclus conform FinBES;*
- *uitvoeren acties uit Plan van Aanpak financieel beheer;*
- *instellen rekenkamer(functie).*

Om een nieuw lokaal bestuur in staat te stellen zijn taken naar behoren uit te voeren, moet de bestuurlijke structuur, inclusief de ambtelijke organisatie en het financieel beheer, niet alleen op orde zijn, maar ook duurzaam zijn ingericht. Dan is het vervolgens aan de toekomstige bestuurders om de duurzame inrichting te onderhouden en het vertrouwen van de bevolking in de democratie en rechtsorde vorm te geven.”

De bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius beoogt met zoveel woorden een tijdelijk karakter te hebben. Daarom wordt vooropgesteld dat de wet op 1 september 2024 vervalt. Wel is in de mogelijkheid voorzien in artikel 21, tweede lid, dat het tijdstip waarop de wet vervalt, bij Koninklijk Besluit wordt verlengd (tot uiterlijk 1 september 2025) als op 1 februari 2024 het Koninklijk Besluit, bedoeld in het voorgestelde artikel 16, nog niet is vastgesteld.

Het mediators team acht het opmerkelijk dat gekozen is voor het volledig opzij zetten van de organen van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius.

Het mediators team ziet niet in waarom thans niet met een correcte uitvoering van de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en het toezicht zoals bepaald in de artikelen 217 tot en met 231 kan worden volstaan. Voorwaarde is, dat de Gezaghebber en de Rijksvertegenwoordiger hun taken naar behoren moeten kunnen verrichten. Het moge duidelijk zijn dat daarbij meer deskundige ondersteuning zondermeer noodzakelijk is. Voorts dient aan het begrotingsregime van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba de hand te worden gehouden. Ook die wet biedt de Regering naar de mening van het mediators team voldoende instrumenten voor het toezicht op de begrotingsuitvoering en wanneer dat nodig mocht blijken tot ingrijpen. Echter ook voor de uitvoering van deze wet is vereist dat er voldoende deskundige ondersteuning beschikbaar moet zijn.

Eventueel kan tijdelijk het vereiste van goedkeuring vóór de inwerkingtreding van bepaalde besluiten door een hoger bestuursorgaan -in casu de Regering-, worden overwogen, in plaats van verder uitstel van herstel van de democratie. Zo kan het eilandelijk bestuur en de volksvertegenwoordiging in elk geval democratisch functioneren, met dien verstande dat geen goedkeuring wordt verleend aan besluiten die niet overeenstemming zijn met de wet, waardoor de uitvoering van bedoelde besluiten bijgevolg wordt tegengehouden.

Op deze manier zal de bevolking zich herkennen in haar volksvertegenwoordiging en bestuur en behouden de lokale politici hun eer. Tevens worden zij hierdoor in staat gesteld te besturen binnen de Nederlandse wettelijke kaders, met inachtneming van de beginselen van behoorlijk bestuur en conform het nieuwe dualistische stelsel.

a) Aanbeveling

Het mediators team is van mening dat de democratie zo snel mogelijk volledig hersteld dient te worden. Mochten er na ruim 4 jaar bestuur door de door de Nederlandse regering benoemde Regeringscommissaris nog steeds redenen bestaan om te oordelen dat er nog meer werk verzet moet worden voordat het herstel plaats kan vinden, dan geeft het mediators team in overweging over te gaan tot hoger toezicht door goedkeuring van de besluiten van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius voor een bepaalde tijd in te voeren.

II.2. Onvoldoende concretisering in de Wet van het herstel van democratie in een routetijdtabel

Bij het aannemen van de Wet herstel voorzieningen Sint-Eustatius is de motie Özütok c.s d.d. 3 juni 2020 aanvaard om de Regeringscommissaris aan te sporen om een routetijdtabel op te stellen, waarbij op grond van het feit dat de wet op 1 september 2024 vervalt is overwogen, dat terugkeer in fasen naar volledige democratische verhoudingen niet alleen inhoudelijke criteria vergt, maar met het oog op verantwoording en toezicht, ook gepaard moet gaan met duidelijke mijlpalen in tijd.

Het was de bedoeling van de motie-indieners dat de Regeringscommissaris in overleg met de Eilandsraad van Sint Eustatius een routetijdtabel zou opstellen voor de terugkeer naar reguliere bestuurlijke verhoudingen.

De Motie Wuite c.s. d.d. 29 maart 2022 constateert bijna twee jaar later, dat er geen overeenstemming is bereikt over de routetijdtabel voor het herstel van democratie op St. Eustatius en dat de voortgang te traag verloopt. Voorts, dat concreet meetbare indicatoren in de Wet herstel voorzieningen St. Eustatius ontbreken. De regering wordt verzocht het proces van herstel van de democratie op St. Eustatius te versnellen en de Kamer te informeren over de uitkomst van de mediatie met een meetbaar routetijdtabel inclusief specificatie van de fasen, criteria en middelen; en als uitgangspunt te hanteren dat na eilandsraadsverkiezingen in maart 2023, minimaal de bevoegdheden voor de Eilandsraad conform fase 2 zijn hersteld tenzij er redenen zijn die dat verhinderen.

Verbeteren van het functioneren van de democratie en (door)ontwikkelen van goed bestuur is een voortdurende taak. Herstel van de democratie mag niet gekoppeld worden aan de voortdurende noodzaak tot verbeteren en ontwikkelen van het openbaar bestuur. Dit geldt voor alle landen in het Koninkrijk, waar er meerdere problematieken spelen die aandacht vragen en waar zich steeds nieuwe inzichten voordoen die de toepassing van nieuwe vereisten in de aanpak vergen.

Gebleken is dat de financiële middelen en deskundigheid waarover de Nederlandse Regering beschikt en voor zover die ter beschikking zijn gesteld van de Regeringscommissaris, toch niet toereikend waren om het op orde stellen van het bestuur van een klein eiland van amper 3000 inwoners binnen 4 jaar te realiseren.

Het steeds vooruitschuiven van het herstel van de democratie wordt hierdoor bedenkelijk. Immers van het reguliere eilandbestuur met haar beperkte middelen wordt meer gevergd dan van de Regeringscommissaris versterkt door de Nederlandse middelen en deskundigheid.

b) Aanbeveling

Het mediators team is van mening dat de democratie zo snel mogelijk volledig hersteld dient te worden. Mochten er redenen zijn om te oordelen dat er nog meer werk verzet moet worden voordat het herstel plaats kan vinden dan geven wij in overweging over te gaan tot hoger toezicht door goedkeuring van de besluiten voor een bepaalde tijd in te voeren en ondersteuning te bieden.

II.3. Wettelijk tijdspad conform fases zonder duidelijke criteria en datum.

Reeds in de MvT bij de Wet Herstel Voorzieningen Sint Eustatius is op p. 23 aangegeven:

“De Regeringscommissaris heeft het wetsvoorstel daarnaast besproken met de Maatschappelijke Raad van Advies op Sint Eustatius. (...) De meerderheid van de leden heeft zijn steun voor het voorstel uitgesproken. Tegelijkertijd zijn er op- en aanmerkingen geplaatst. Zo roept het voorstel vragen op wat betreft het voorziene tijdspad aangezien de fases elkaar opvolgen op basis van criteria en niet een uiterste datum bevatten. Overgang van fases zou gepaard moeten gaan met duidelijke mijlpalen in de tijd, criteria kunnen daarbij dienen als hulpmiddel. Daarbij dient het op voorhand duidelijk te zijn hoe en door wie de criteria – op objectieve wijze – worden beoordeeld.”

Inmiddels hebben partijen gezamenlijk een routetijdtabel opgesteld.

Alleen op het punt van herstel van financieel beheer bestaat verschil van inzicht. Voor de Eilandsraad is het een principiële kwestie: de leden zijn unaniem van mening dat de democratie hersteld moet worden op zo kort mogelijk termijn, doch in elk geval uiterlijk na de verkiezingen in maart 2023. De Regeringscommissaris kijkt naar de uitvoerbaarheid van de werkzaamheden die gekoppeld zijn aan de diverse fasen bij het bepalen van een voorstel in tijd. In tijd gaat het om een verschil van zes (6) maanden.

Dat de openbare financiën op orde moet zijn hoeft geen betoog. Feit is echter dat het geen van de landen in het Caribisch gebied gelukt is om duurzaam begrotingen te realiseren die in evenwicht zijn binnen de afgesproken grenzen. Dit ondanks het sinds 2010 door het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft.) alsook sinds 2015 door het College Aruba financieel toezicht (CAft) uitgeoefend toezicht.

Voor wat betreft Nederland constateerde de Algemene Rekenkamer op 18 mei 2022 in de ‘Staat van de rijksverantwoording 2021’ het volgende:

“Maar nu we voor het derde achtereenvolgende jaar moeten vaststellen dat de rechtmatigheid een probleem is, lijkt het kabinet er een opgave bij te hebben gekregen: het financieel beheer op orde brengen. Dat laatste is bovendien een conditio sine qua non om beleid zinnig, zuinig en zorgvuldig uit te voeren. Goed beheer is het halve werk – onderschat dat niet. En leren van wat er goed en niet goed ging, moet dan voor op het netvlies staan: bij de macht en bij de tegenmacht. Zo hoort dat in een sterke

krachtige democratie: met een kritisch parlement, een waakzame Nationale ombudsman, een zorgvuldige Raad van State en met een strenge Algemene Rekenkamer. In uitzonderlijke omstandigheden moet juist dat gewoon zijn en blijven.”

Gezien het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat ook alle landen binnen ons Koninkrijk de nodige uitdagingen ter zake van financieel beheer kennen. Het is van belang dat partijen en de Regering beseffen dat het op orde brengen en houden van openbare financiën een aanhoudende zaak is die permanent meer deskundige ondersteuning vereist dan Sint Eustatius nu ten dienste staat. Het herstel van de democratie kan niet jaren op goed financieel beheer blijven wachten. Er moeten maatregelen worden geïmplementeerd die de condities voor goed financieel beheer borgen.

Het mediators team wijst er nogmaals op dat de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger en de Eilandsraad meer deskundige ondersteuning behoeven om de aan hen toegekende taken met voortvarendheid te kunnen vervullen. Het lijkt ons dat bij voldoende ondersteuning, de in de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius als noodzakelijk geachte werkzaamheden tijdig kunnen worden voltooid en in stand gehouden.

c) Aanbeveling

Het is aan te bevelen dat de Nederlandse regering zo snel mogelijk een beslissing neemt op het voorstel routetijdtabel om met in achtneming van het voorgaande op deze wijze over te kunnen gaan tot herstel van de democratie. Indien de Regering van oordeel is dat het financieel beheer nog niet door een politiek benoemde Bestuurscollege kan worden uitgevoerd en/of voldoende door de Eilandsraad gecontroleerd, dient voldoende ondersteuning op financieel gebied beschikbaar te worden gesteld om op duurzame wijze goed beheer van financiën te garanderen.

II.4. Ontbreken van verantwoording voor gevoerd bestuur door Regeringscommissaris aan Eilandsraad

Er is geen verantwoordingsplicht van de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger aan de Eilandsraad voor hun bestuurlijk handelen. De Memorie van Toelichting op de Wet Herstel Voorzieningen Sint Eustatius, vermeldt op p.11:

“De eilandsraad heeft na het herstel de controlerende taak voor zover het gaat om het vragenrecht en het interpellatierecht (artikel 159 van de WolBES). De mogelijkheid om moties in te dienen kan de eilandsraad nader regelen in het Reglement van Orde (artikel 17 van de WolBES). In deze fase is er nog geen bestuurscollege en geen gezaghebber. (...) Op grond van het voorgestelde artikel 11 (het thans geldende artikel 4 van de Tijdelijke wet) blijft voorop staan dat de regeringscommissaris namens de regering optreedt en verantwoording verschuldigd is aan de Minister van BZK. Dit brengt mee dat hij de aanwijzingen van de Minister opvolgt en alle inlichtingen verstrekt die de Minister verlangt. Deze verantwoordingsplicht staat er niet aan in de weg dat de regeringscommissaris na het aantreden van de eilandsraad gehouden is de vragen van de leden van de eilandsraad te beantwoorden en inlichtingen te verstrekken over zijn beleid, met inachtneming van de kaders van de WolBES. De raad kan zo de

regeringscommissaris kenbaar maken wat wenselijke er beleidsvoornemens zijn en wat het draagvlak is voor het gevoerde bestuur. De eilandsraad kan evenwel de regeringscommissaris niet ontslaan, die bevoegdheid is uitsluitend belegd bij de regering, op voordracht van de Minister van BZK."

Met de bepaling dat de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger verantwoording afleggen aan de Minister van BZK is het democratisch beginsel van bestuurlijke verantwoording aan de gekozen vertegenwoordiging van het volk opzijgezet.

Door verkiezingen in 2020 te houden zijn verwachtingen gewekt bij de bevolking dat de door hen gekozen eilandsraadleden het bestuur kunnen medebepalen. Echter is de beslissingsmacht bij de Regeringscommissaris gebleven en heeft de Eilandsraad -derhalve de bevolking- geen rechtstreekse invloed op bestuurlijke besluiten van het Openbaar Lichaam. Daarom heeft de Eilandsraad ook weinig of geen invloed op de toekomst van het eiland. Die omstandigheid roept onvermijdelijk irritaties op bij degenen die mee hebben gedaan aan de verkiezingen ten aanzien van de bij Koninklijk Besluit benoemde Regeringscommissaris. Het leidt enerzijds tot verlies van geloofwaardigheid van de gekozen volksvertegenwoordiger en anderzijds tot de vraagstelling bij de burger waarom hij nog naar verkiezingen zou moeten gaan. De vraag wordt opgeworpen of deze wettelijke constructie ten aanzien van de burger van Sint Eustatius niet in strijd is met artikel 25 lid b van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, dat bepaalt dat:

'elke burger het recht heeft en in de gelegenheid dient te worden gesteld, (...) zonder onderscheid en zonder onredelijke beperkingen te stemmen en gekozen te worden door middel van betrouwbare periodieke verkiezingen die gehouden worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemming, waardoor het vrijelijk tot uitdrukking brengen van de wil van de kiezers wordt verzekerd'.

Het mediators team is van mening dat in feite het beoogde resultaat van het stemrecht van de burger door de bovengenoemde wet wordt uitgehold. De door de burger gekozen volksvertegenwoordiger wordt belet de wil van de burger optimaal uit te voeren, omdat Eilandsraad onvoldoende zeggenschap heeft ten aanzien van het beleid.

Het wezen van de democratische rechtstaat, hier gelegen in de scheiding van machten waaraan 'checks and balances' zijn gekoppeld, wordt in de constructie zoals vastgelegd in de Wet herstelvoorzieningen op onbegrijpelijke wijze geschonden door in één enkele persoon de regelgevende en uitvoerende taken samen te brengen. Bovendien wordt het in 2010 ingevoerde dualistisch stelsel die onderscheid brengt tussen de controlerende en regelgevende Eilandsraad en het besturende Bestuurscollege volledig doorbroken omdat de Regeringscommissaris zowel regelgevende (bijvoorbeeld ten aanzien van de begroting) als uitvoerende bevoegdheden heeft.

In de dagelijkse praktijk leidt de constructie dat het bestuur van het eiland wordt uitgevoerd door de benoemde Regeringscommissaris, waarbij de gekozen Raadsleden weinig hebben in te brengen, soms tot onnodige (politieke) animositeit tegen de benoemde bestuurder(s). In een kleine gemeenschap is dit uiterst pijnlijk.

Door nagenoeg alle taken van de organen van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius enkel aan de Regeringscommissaris toe te kennen, zijn de door hem uit te voeren taken vereist voor herstel van de

democratie, bovendien niet goed met elkaar verenigbaar. Overigens is de hoeveelheid opgedragen taken bovenmatig.

Een adequaat optreden van de Regeringscommissaris wordt aldus ten gevolge van wettelijke constructie belemmerd.

De huidige verstoorde bestuurlijke verhoudingen tussen de Eilandsraad en de Regeringscommissaris vloeien volgens het mediators team dan ook grotendeels voort uit de opzet van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius.

d) Aanbeveling

De democratie dient zo snel mogelijk volledig hersteld te worden. Mochten er redenen zijn om te oordelen dat er nog meer werk verzet moet worden voordat het herstel plaats kan vinden, dan geven wij in overweging om over te gaan tot preventief hoger toezicht door goedkeuring van de besluiten voor een bepaalde tijd in te voeren en ondersteuning bieden.

II.5. De voorzittersrol van de Regeringscommissaris in de Eilandsraad is nagenoeg onmogelijk gemaakt

Bij het tegelijkertijd toekennen van de taken van zowel het Bestuurscollege als van de Gezaghebber aan de Regeringscommissaris is de voorzittersrol van de Regeringscommissaris bovendien vrijwel onuitvoerbaar gemaakt.

De Regeringscommissaris is immers in zijn hoedanigheid van Gezaghebber, de voorzitter van de Eilandsraad die conform het Reglement van Orde, de orde moet handhaven tijdens de Eilandsraadvergaderingen. De Regeringscommissaris heeft tegelijkertijd de hoedanigheid van bestuurder (Bestuurscollege) en is verantwoordelijk voor het gevoerde beleid en bestuurshandelingen. Tijdens de Eilandsraadvergaderingen wordt de voorzitter verantwoording gevraagd over het gevoerde beleid en bestuurshandelingen. Hij wordt bekritiseerd wanneer de Eilandsraad de mening is toegedaan dat de bestuurder een onjuiste beslissing heeft genomen of verkeerd beleid heeft gevoerd. De voorzitter die volgens het Reglement van Orde, de orde moet handhaven moet de voorzitters pet afzetten en de bestuurders pet opzetten om de genomen beslissing of het gevoerde beleid te verdedigen. Hierdoor wordt de handhaving van de orde tijdens de eilandsraadvergaderingen zeer bemoeilijkt en worden tevens irritaties en emoties over en weer opgewekt. Het spreekt voor zich dat de combinatie van ordehandhaving en verantwoording moeten kunnen afleggen, onvermijdelijk tot een belangenconflict leidt.

Een gedegen uitleg door het mediators team van de taken van de Regeringscommissaris, met gebruikmaking van voorbeelden, heeft bijgedragen tot onderling begrip bij beide partijen.

e) Aanbeveling

Het is aan te bevelen deze onwenselijke situatie op te heffen, dan wel een rolverdeling te introduceren voor de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger, waarbij de een de voorzittershamer hanteert terwijl de andere het gevoerde bestuursbeleid uitlegt.

II.6. Onduidelijkheid taken Regeringscommissaris als voorzitter Presidium en Driehoekoverleg

Ook t.a.v. de taak van de Regeringscommissaris als voorzitter van het Presidium en de Driehoekoverleg bestond veel onduidelijkheid die herhaaldelijk tot spanningen leidde.

Onduidelijkheid over de invulling van de taak van het Presidium veroorzaakte veel verwarring en onderlinge spanningen tussen beide partijen. De rol van het Presidium wordt haarfijn uitgelegd in het Reglement van Orde. Desondanks bestond de verkeerde indruk dat de Regeringsgemachtigde bevoegd is zelfstandig de agenda van de Eilandsraad vast te stellen en dat het besloten karakter van het Presidium betekent dat behalve de fractievoorzitters, de overige leden van de fracties geen inzicht mochten hebben in de hetgeen besproken is in het Presidium maar enkel in de eindbeslissing.

Een nadere bespreking van het Reglement van Orde heeft duidelijkheid verschaft over de rol van de Regeringscommissaris, het besloten karakter van het Presidium en het recht van alle fractieleden op inzage in alle documenten, en verslagen van beraadslagingen en beslissingen van het Presidium.

Het Driehoekoverleg is helaas niet genoemd in het Reglement van Orde noch nader toegelicht in de Memorie van Toelichting van het Reglement.

f) Aanbeveling:

Een aanpassing van het Reglement van Orde waarbij ook het Driehoeksoverleg wordt toegelicht.

II.7. Onvoldoende ambtelijke ondersteuning

De ambtelijke ondersteuning voor de Regeringscommissaris en de Eilandsraad is onvoldoende om aan de hen ingevolge de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius opgedragen taken te kunnen voldoen.

In de Memorie van Toelichting (p. 6) bij de Tijdelijke wet taakverwaarlozing wordt de noodzaak van deskundige ambtelijke ondersteuning onderkend:

“De voorgestelde ingreep in het bestuur van Sint Eustatius moet ertoe leiden dat het bestuur van het eiland op orde komt en de voorwaarden worden vervuld voor een duurzame verbetering. Voorkomen moet worden dat een situatie zoals die nu is ontstaan zich na terugkeer naar de reguliere bestuurlijke verhoudingen opnieuw kan voordoen. Daarvoor is onder meer van belang dat wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van het ambtelijk apparaat en het financiële beheer en het inrichten van degelijke bestuurlijke processen.”

Desondanks heeft het mediators team geconstateerd dat juist het ontbreken van voldoende ondersteuning tot vertraging in de uitvoering van de aan de Regeringscommissaris opgedragen taken leidt. Ook leidt het tot onnodige irritatie bij de Eilandsraadsleden als vragen van de Eilandsraad ten gevolge van het gebrek aan menskracht niet tijdig beantwoord kunnen worden. Verder is geconstateerd dat ook de Eilandsraad onvoldoende deskundige ondersteuning geniet om hun taken voortvarend uit te kunnen voeren.

g) Aanbeveling

Aanbevolen wordt om op korte termijn ambtelijke ondersteuning uit Den Haag beschikbaar te maken. Deze ondersteuning kan ook virtueel plaatsvinden.

II.8. Onvoldoende aandacht voor problematiek van kleinschaligheid

De Memorie van Toelichting bij de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius vermeldt (p. 4):

“Tegelijkertijd wordt duidelijk dat het binnen de kleinschalige werkelijkheid van het eiland vaak lastig is om voldoende kennis, mankracht, materiaal en middelen te verzamelen om projecten tijdig af te ronden.”

Iedere afdeling van het Bestuurscollege moet kunnen beschikken over een of meerdere deskundigen waarop steeds een beroep kan worden gedaan wanneer dit nodig is. Het kan niet zo zijn dat de Regeringscommissaris niet in staat is de vragen van de Eilandsraad te beantwoorden en eilandsraadvergaderingen daardoor moeten worden verschoven omdat het ambtelijk apparaat niet in staat is de gevraagde informatie tijdig te verschaffen.

Zolang zowel de Regeringscommissaris (lees: het Bestuurscollege), als de Eilandsraad het zonder voldoende deskundigen ter ondersteuning moeten stellen kan niet van deze organen verwacht worden dat zij op effectieve en efficiënte wijze aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

h) Aanbeveling

Wanneer vereist wordt dat de Eilandsraad in staat moet zijn op een gedegen niveau te functioneren dan dient de Eilandsraad in staat te zijn te beschikken over minstens een ervaren jurist, een ervaren bestuurskundige en een deskundige met kennis van overheidsfinanciën. Aanbevolen wordt om op korte termijn ambtelijke ondersteuning uit Den Haag beschikbaar te maken.

i) Aanbeveling

Ook wordt aanbevolen om in overleg met het Openbaar Lichaam Sint Eustatius een zustergemeente in Nederland te zoeken, die aan de organen van Sint Eustatius steun kan bieden door het delen van ervaringen c.q. mogelijke aanpak c.q. oplossingen voor gelijksoortige problemen. Hiertoe kunnen de Eilandsraadsleden, het Bestuurscollege en de Gezaghebber, Nederland met enige regelmaat bezoeken,

en omgekeerd kunnen de collega's uit bovenbedoelde zustergemeente het Openbaar Lichaam Sint Eustatius ter oriëntatie bezoeken.

j) Aanbeveling

Er wordt aanbevolen om samen met actoren van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius te bestuderen of het aantal eilandsraadsleden dient te worden uitgebreid. In artikel 9 van de WOLBES is het aantal leden op vijf bepaald. De vraag is of het aantal dient te worden uitgebreid tot 9 leden, in overeenstemming met hetgeen in artikel 8 van de Gemeentewet is bepaald voor gemeenten van gelijke grootte in Nederland.

II.9. Aan de wet inherente irritaties en spanningen

De bemiddeling is geslaagd in die zin dat partijen in gesprek zijn met elkaar, meer begrip hebben voor de beperkingen waarmee beiden geconfronteerd worden en de noodzaak beseffen om samen te roeien met de riemen die beschikbaar zijn om de democratie van hun eiland te herwinnen. De gezamenlijke bereidwilligheid van alle betrokkenen om zich in te zetten voor het herstel van de democratie van Sint Eustatius heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld.

Dit neemt echter niet weg dat wanneer de gesignaleerde knelpunten veroorzaakt door de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius en het tekort aan deskundige ondersteuning van het Bestuurscollege en de Eilandsraad niet op korte termijn worden opgelost, de latente irritaties en spanningen weer kunnen oplaaien.

k) Aanbeveling

Het mediators team is van mening dat de democratie zo spoedig mogelijk, in elk geval uiterlijk na de verkiezingen van 2023 moet worden hersteld.

Indien Nederland meent dat ter waarborging van goed bestuur nog niet kan worden overgegaan tot een volledig herstel van de democratie, dan meent het mediators team dat in deze fase eerder gekozen moet worden voor het instrument van hoger toezicht middels goedkeuring van besluiten van het bestuur van het openbaar lichaam Sint Eustatius, dan het handhaven van het terzijde stellen van het Bestuurscollege, de Eilandsraad voor een belangrijk gedeelte en de Gezaghebber.

Het toezicht dient echter vergezeld te gaan van voldoende deskundige ondersteuning voor de organen van het Openbaar Lichaam.

Herstel van de democratie door middel van het instellen van een eigen Bestuurscollege kan het bestaande gebrek aan vertrouwen van de burger in de verkiezingen helpen herstellen.

III. Tot slot

De democratie is sinds 2018 ontnomen aan het Openbaar Lichaam Sint Eustatius. In de afgelopen vier jaar is veel bereikt, doch tegelijkertijd constateert het mediators team dat ook het Nederlands bestuur

ondanks haar grote financiële draagkracht en vele deskundigen niet erin is geslaagd de in 2018 geconstateerde tekortkomingen geheel op te lossen.

Het mediators team is van mening dat het dan ook tijd wordt voor Nederland om het wantrouwen dat in 2018 bestond te laten varen en zich met een iets groter vertrouwen open te stellen voor de wil van de bevolking van Sint Eustatius om in 2023 haar democratie te herwinnen.

Het mediators team heeft geconstateerd dat er goede wil bestaat bij zowel de Eilandsraadsleden als bij de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger om zich in te zetten voor een positieve ontwikkeling van Sint Eustatius.

Het mediators team heeft kunnen constateren dat er positieve veranderingen hebben plaatsgevonden.

Het mediators team is er ook van overtuigd dat bij het realiseren van de vermelde prioriteiten Sint Eustatius en in het bijzonder de burgers van Sint Eustatius zullen ervaren dat het de positieve kant uit gaat met hun eiland.

Daarvoor is het zaak dat er gekeken wordt naar de uitdagingen voor de toekomst en afstand te doen c.q. te stoppen met het steeds in herinnering te brengen van de argumenten die tot ingrijpen hebben geleid.

Het is zaak dat zowel politici, burgers en maatschappelijk middenveld de aandacht vestigen op de positieve ontwikkelingen ten gunste van het stimuleren van een positief imago van Sint Eustatius voor de toekomst.

Bijlagen

1. Motie aangenomen op 23 december 2021 door de Eilandsraad van Sint Eustatius waarmee de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger hebben ingestemd.
2. Plan van aanpak Mediatie Openbaar Lichaam Sint Eustatius, Aangeboden aan de Eilandsraad en de Regeringscommissaris van het Openbaar Lichaam St. Eustatius Datum: 18 februari 2022.
3. Plan van aanpak, Onderdeel 2, d.d. 2 maart 2022, Mediatie Openbaar Lichaam Sint Eustatius, Aangeboden aan de Eilandsraad en de Regeringscommissaris van het Openbaar Lichaam St. Eustatius. Betreft: 1. Toelichting Mediatie proces; 2. Werkschema op Sint Eustatius.
4. Lijst met een aantal door beide partijen concreet vastgestelde afspraken.
5. Een aantal termen en begrippen van het Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de Eilandsraad van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 en van de Verordening op de Eilandsraadscommissie van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 no. 41 Uitgifte: 17.09.2020 (Versie aangeboden op 25 maart 2022).
6. Besluit van de Eilandsraad de dato 19 mei 2022.

Bijlage 1 Motie 23 december 2021

Motie aangenomen op 23 december 2021 door de Eilandsraad van Sint Eustatius waarmee de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger hebben ingestemd

Motion

Date: December 23, 2021
From: PLP Faction and Faction Sneek
Subject: Mediation

Considering,

- the way the debate is going between the members of the island council and the government commissioner
- the extreme strong disagreements between the two parties and the escalation of debate
- the inability to come to a consensus between parties
- the clear lack of trust on how to move on with the path of the restoration of democracy on St. Eustatius
- that this is seriously hampering the process

Resolves,

- to seek mediation of an independent third party to bring parties together

Bijlage 2 Plan van aanpak mediatie deel 1

Plan van aanpak Mediatie Openbaar Lichaam Sint Eustatius

Aangeboden aan de Eilandsraad en de Regeringscommissaris van het Openbaar Lichaam St. Eustatius

Datum: 18 februari 2022

Plan van aanpak**Mediatie Openbaar Lichaam Sint Eustatius****Aangeboden aan de Eilandsraad en de Regeringscommissaris van het Openbaar Lichaam St. Eustatius****Datum: 18 februari 2022****Inleiding**

Nagenoeg gelijktijdig -begin februari 2022- ontvingen mevr. M. Ph. Liberia-Peters en mevr. Mr. S. F.C. Römer van respectievelijk de Regeringscommissaris en de Eilandsraad van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius het verzoek om conform de motie van de Eilandsraad dd. 23 December 2021, een onafhankelijke partij te benaderen voor bemiddeling met als doel eerstgenoemde partijen bij elkaar te brengen ten einde het vertrouwen te bewerkstelligen in de weg naar democratisch herstel.

Zowel mw. M. Ph. Liberia-Peters als Mr. S.F.C. Römer hebben het verzoek positief beantwoord.

Op hun gezamenlijk voorstel is mw. Mr. Alba Martijn als deskundig secretaris aan hen toegevoegd.

De mediators en de secretaris (hierna het mediators team) hebben op grond van enkele besprekingen dit Plan van Aanpak gezamenlijk opgesteld.

Doelstelling van de opdracht

Het bevorderen van een werkbare vorm van samenwerking tussen de Regeringscommissaris en diens waarnemer enerzijds en de Eilandsraad anderzijds door het schriftelijk vastleggen van door beide geaccordeerde afspraken, ten einde het bestuur op Sint Eustatius in een goede onderlinge verstandhouding te laten verlopen.

Werkwijze

De volgende werkzaamheden kunnen in elk geval worden onderscheiden:

	Werkzaamheden	Voorlopige Tijdlijn
1	Diverse voorbesprekingen van het mediators team met de Eilandssecretaris teneinde een plan van aanpak op te stellen	9 t/m/18 febr.
2	De bestudering wet - en regelgeving (4 wetten en Reglement van Orde; diverse stukken Tweede Kamer en Raad van State)	Voorafgaande aan werkbezoek
	Reisdag	06 maart
3	Het voeren van gesprekken met de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger, de 5 raadsleden, ter plaatse, 4 werkdagen.	07 t/m 10 maart
4	Het voeren van gesprekken met relevante derden, ter plaatse, 4 werkdagen.	07 t/m 10 maart
5	Het ter plaatse reflecteren op de gesprekken en eventueel een tweede gesprek voeren waar geïndiceerd, 4 werkdagen.	07 t/m 10 maart
	Reisdag	11 maart
6	Het opmaken van gespreksverslagen	14 t/m 20 maart
7	De formulering van een voorstel voor een werkwijze tussen de Eilandsraad en de Regeringscommissaris	14 t/m 20 maart
8	De bespreking van het voorstel door het mediators team met de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger enerzijds en met de Eilandsraadsleden anderzijds	21 t/m 27 maart
9	Opstellen Eindrapport	
10	Aanbieden digitaal Eindrapport aan de Eilandsraad en de Regeringscommissaris	7 april maart
11	Vragen en discussie met Eilandsraad en Regeringscommissaris	Samen te bepalen datum

Dit Plan van Aanpak is het resultaat van de tussen het mediators team gevoerde besprekingen genoemd onder punt 1.

Plaats werkzaamheden

De werkzaamheden zullen deels virtueel en deels op locatie dienen te geschieden.

Werkzaamheden op locatie

- Gesprekken met de Regeringscommissaris, diens plaatsvervanger en de 5 Raadsleden van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius
- Gesprekken met derden, mogelijk uit de 'civil society' van Sint Eustatius

- Reflectie van de mediators en secretaris ter plaatse op de gevoerde gesprekken
- Mogelijkheid tweede gesprek met een aantal personen n.a.v. de reflectie

Rekening moet worden gehouden met onvoorziene omstandigheden zoals o.a. gesprekken die kunnen uitlopen, afspraken die mogelijk wegens ziekte of verhindering verschoven moeten worden, afzeggingen en ter plaatse verkregen informatie, die ertoe kunnen leiden dat het horen van meerdere personen noodzakelijk is.

Daarnaast is het van belang dat het mediators team na ieder gesprek de verkregen informatie direct na afloop van het gesprek onderling bespreekt om wanneer het nodig is te bepalen op welke wijze de verkregen informatie kan worden geverifieerd. De emoties die vrijkomen tijdens de gesprekken kunnen heftig worden. Aan betrokkenen moet de ruimte worden gegund om zich te uiten.

Ons voorstel is een verblijf van 4 werkdagen; 3 dagen om personen te horen en 1 dag om de gehoorde personen indien nodig de gelegenheid te bieden de verstrekte informatie nader toe te lichten.

Dat betekent dat de werkzaamheden ter plekke 4 volle werkdagen in beslag nemen, hetgeen maakt dat een verblijf van 5 nachten op Sint Eustatius noodzakelijk is.

Overige werkzaamheden overeenkomstig in het tabel aangeduide werkzaamheden

- Virtueel en digitaal vanuit Curaçao

Logistiek

Zonder een goede logistieke ondersteuning ter plaatse is het bijzonder moeilijk de werkzaamheden naar wens uit te voeren. De secretaris van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius is verantwoordelijk voor de volgende ondersteuning:

- fungeert als contactpersoon voor het mediators team
- is beschikbaar 'at back call' van het mediators team gedurende de vier dagen ter plaatse
- draagt zorg voor een geschikte vergaderzaal, voorzien van koffie, thee en water
- draagt zorg voor het kopiëren van stukken ter plaatse
- verzorgt de uitnodigingen aan de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger
- verzorgt de uitnodigingen aan de Eilandsraadsleden c.q. Eilandsraad
- verzorgt de uitnodigingen aan nader aan te duiden derden (civil society)
- verzorgt een korte CV met foto van de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger
- verzorgt een korte CV met foto van de Raadsleden
- verzorgt de boekingen van vliegtickets met Jetair vanuit Curaçao en vice versa
- draagt zorg voor een reisverzekering voor werk, met dekking voor eventuele besmetting met Covid voor het mediators team
- boekt drie hotelkamers in 'The Old Gin House Hotel' voor vijf nachten
- draagt zorg voor transport door middel van een gezamenlijke huurauto; of een persoon die voor transport zorgt
- draagt zorg voor de daggeldvergoeding, te ontvangen bij aankomst op Sint Eustatius.
- draagt zorg voor de vergoeding van kopieerkosten p.p., te ontvangen bij aankomst op Sint Eustatius.

- draagt zorg voor de vergoeding PCR kosten in overeenstemming met de door de laboratoria op Curaçao en Sint Eustatius in rekening gebrachte kosten p.p., te ontvangen bij aankomst op Sint Eustatius.
- draagt zorg voor de vergoeding eventuele vrachtkosten, indien er documenten meegenomen of verstuurd moeten worden
- draagt zorg voor afrekeningen van eventueel niet voorziene kosten op declaratiebasis

Kosten verbonden aan het voorstel

a. Werkzaamheden

De totale urenbesteding aan de mediatie werkzaamheden wordt geschat op 80 uur per persoon. **Er zal voor de werkzaamheden geen bedrag in rekening worden gebracht.**

b. Kosten

De kosten van vervoer, verblijf en overig komen voor rekening van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius en worden rechtstreeks door de secretaris van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius met de betrokken derden afgerekend.

De kosten voor zover thans voorzienbaar zijn als volgt.

- De tickets met Jetair voor reizen vanuit Curaçao naar Sint Eustatius en retour
- Reisverzekering voor werk, met dekking voor eventuele besmetting met Covid
- Drie hotelkamers in 'The Old Gin House Hotel' voor drie nachten
- Transport door middel van een gezamenlijke huurauto; of een persoon die voor transport zorgt.
- Daggeld vergoeding à USD 150,- per dag, dat is 2 reisdagen en 5 verblijfsdagen is USD 1050,- per persoon, te ontvangen bij aankomst op Sint Eustatius.
- Vergoeding kopieerkosten à USD 100,- p.p., te ontvangen bij aankomst op Sint Eustatius.
- Vergoeding PCR kosten in overeenstemming met de door de laboratoria op Curaçao en Sint Eustatius in rekening gebrachte kosten
- Vergoeding eventuele vrachtkosten, indien er documenten meegenomen of verstuurd moeten worden
- Eventueel niet voorziene kosten op declaratiebasis

Belangrijke noot:

In verband met de tijdstippen van reizen wordt uitdrukkelijk aangegeven dat met Jetair wordt gereisd.

Afspraken in verband met efficiëntie

Het verblijf op Sint Eustatius wordt door het mediators team gebruikt om zoveel mogelijk door te werken. Dit betekent dat de tijd gedurende het ontbijt, lunch en diner voor interne besprekingen wordt gebruikt.

Indien gewenst kan een diner of lunch worden afgesproken, maar in elk geval niet meer dan 2 activiteiten gedurende het verblijf op Sint Eustatius.

Datum werkbezoek aan Sint Eustatius

Het mediators team reist op zondag 6 maart 2022 naar Sint Eustatius.

De besprekingen worden op maandag 7 tot en met woensdag 9 maart gevoerd, met de mogelijke uitloop op donderdag 10 maart.

Op vrijdag 11 maart reist het mediators team naar Curaçao.

Willemstad, 18 februari 2022

Mediators,

Maria Ph. Liberia-Peters

Suzy. F.C. Camelia-Römer

Bijlage 1 Plan van aanpak mediatie deel 1, 18 februari 2022

Overzicht van te bestuderen relevante documenten die betrekking hebben op Sint Eustatius

Wetten

1. Herstel van de voorzieningen in het bestuur van het openbaar lichaam Sint Eustatius (Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius), 27 maart 2020
2. Voorziening in het bestuur van het openbaar lichaam Sint Eustatius (Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius), 2 februari 2018
3. Wet van 17 mei 2010, houdende regels met betrekking tot de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba) - WOLBES
4. Wet van 17 mei 2010, houdende regels met betrekking tot de financiële functie van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, hun bevoegdheid tot het heffen van belastingen en hun financiële verhouding met het Rijk (Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba) – FINBES

Regelgeving

5. Rule of Order of the Public Entity Sint Eustatius 2020 (Reglement van Orde)

Rapport

6. Nabijheid of distantie, een wereld van verschil, Sint Eustatius altijd al een stiefkind geweest, ©2018 | 107954 Rapport

Documenten aangeboden door Regeringscommissaris aan M. Ph. Liberia

7. Verslag Commissiedebat Tweede Kamer d.d. 18 juni 2021
8. Memorie van Toelichting Herstel van de voorzieningen in het bestuur van het openbaar lichaam Sint Eustatius (Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius) d.d.27 maart 2020
9. Uit Plenair debat Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius (toezegging)
10. Engelse versie Memorie van Toelichting
11. Engelse tekst Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius
12. Voorstel van Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius (no.2)
13. Advies Raad van State en nader rapport (no. 4) Motie lid Özütok c.s.

Documenten aangeboden door Eilandsraad aan mw. S.F.C. Römer

14. Brief Regeringscommissaris A. Francis d.d. 15 november 2021 aan Staatssecretaris
15. R.W. Knops inzake RRT
16. Brief Plaatsvervangend Regeringscommissaris d.d. 24 november 2021, n.a.v. voorstel inzake burgerparticipatieraad
17. Antwoordbrief RTT van Staatssecretaris R.W. Knops d.d. 29 november 2021
18. Kamer brief 10 december 2021 van Staatssecretaris R. W. Knops, 8ste voortgangsrapportage over de bestuurlijke ingreep Sint Eustatius,
19. Debate Island Council December 23rd (2021) opgesteld door Eilandsraadslid Koos Sneek
20. De Kleinschalige werkelijkheid van St. Eustatius, Presentatie Congres 9 nov 2021, Den Haag, Eilandsraadslid Koos Sneek

Bijlage 2 Bijlage 1 Plan van aanpak mediatie deel 1, 18 februari 2022 - Korte Curriculum Vitae

Maria Ph. Liberia-Peters was premier van de Nederlandse Antillen. Ze bekleedde eveneens de functies van Minister van Economische zaken; en van Volksgezondheid van de Nederlandse Antillen. Zij was lid van de Staten van de Nederlandse Antillen, gedeputeerde van het Eilandgebied Curaçao, wnd. Gezaghebber van het Eilandgebied Curaçao en lid van de Eilandsraad van het Eilandgebied Curaçao.

Suzy F.C. Camelia-Römer was premier van de Nederlandse Antillen. Ze bekleedde eveneens de functies van Minister van Justitie; Minister van Economische zaken en lid van de Staten van de Nederlandse Antillen. Voorts was zij lid van de Eilandsraad van het Eilandgebied Curaçao. Hierna bekleedde zij respectievelijk de functies van Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Ordening en Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur van het Land Curaçao. Zij is thans verbonden aan de Universiteit van Curaçao.

Alba M.T. Martijn was Hoofd van het Centraal Bureau voor Personeelszaken van de Nederlandse Antillen, Raadsadviseur van Justitie, Ombudsman van het Land Curaçao en Voorzitter van de *Caribbean Ombudsman Association*. Zij is thans Tweede Vice voorzitter van de Instituto Latinoamericano del Ombudsman - *Defensorías del Pueblo*. Hoofdkantoor in Buenos Aires, Argentinië.

Bijlage 3 Plan van aanpak mediatie deel 2

**Plan van aanpak, Onderdeel 2, d.d. 2 maart 2022, Mediatie Openbaar Lichaam Sint Eustatius,
Aangeboden aan de Eilandsraad en de Regeringscommissaris van het Openbaar Lichaam St. Eustatius.**

Betreft: 1. Toelichting Mediatie proces; 2. Werkschema op Sint Eustatius.

Plan van aanpak, Onderdeel 2, d.d. 2 maart 2022

Mediatie Openbaar Lichaam Sint Eustatius

Aangeboden aan de Eilandsraad en de Regeringscommissaris van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius

Betreft:

1.Toelichting Mediatie proces

2. Werkschema op Sint Eustatius

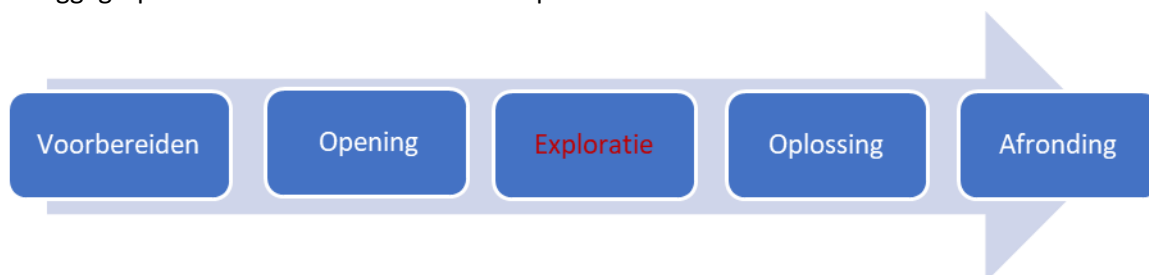
Ad. 1 Toelichting Mediatie

Doelstelling van de opdracht

Het bevorderen van een werkbare vorm van samenwerking tussen de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger enerzijds en de Eilandsraad anderzijds door het schriftelijk vastleggen van door beide geaccordeerde afspraken, ten einde het bestuur op Sint Eustatius in een goede onderlinge verstandhouding te laten verlopen.

Mediatie proces

Er zijn vijf basisstappen in een mediatie proces. Alle stappen worden doorlopen en zo nodig kan teruggegrepen worden naar een eerdere stap.

STAP 1

Vorbereidingsfase

In deze fase is de locatie en datum voor het eerste mediatiegesprek afgesproken en wordt partijen schriftelijke informatie toegestuurd. Zie 'Plan van Aanpak' en dit Onderdeel 2.

Ter voorbereiding op de stap 2 is het aan te raden dat zowel de Eilandsraadsleden, de Regeringscommissaris en diens plaatsvervanger voorafgaande aan het gesprek het volgende op papier zetten:

- a) waar volgens U het probleem zit,
- b) waarom dit zo belangrijk voor U is, en
- c) wat U verwacht van de mediatie en de Mediator.

Ook is het zinvol om:

- d) een inschatting te maken van hoe de andere partij tegen het probleem aankijkt, en
- e) wat volgens U belangrijk voor die ander zou kunnen zijn.

Tot slot om:

- f) Uw gedachten over mogelijke oplossingen te formuleren.

STAP 2

Openingsfase

Op Sint Eustatius maakt U kennis met de Mediators en de secretaris die de Mediators ondersteunt (hierna het Mediators team). Belangrijke uitgangspunten waaraan het Mediators team zich dient te houden zijn: vrijwilligheid; geheimhoudingsplicht en een onafhankelijke en neutrale opstelling.

Voor het welslagen van het mediatieproces is het belangrijk dat partijen en het Mediators team gedurende het hele mediatieproces een mediastilte in acht nemen.

STAP 3

Exploratiefase

De partijen gaan in op de door hen geconstateerde knelpunten. Emoties spelen hierbij vaak een belangrijke rol en dat is ook van belang om de werkelijke oorzaak van het conflict te doorgronden. De bedoeling is om tot de kern van het conflict te komen, wensen en belangen te formuleren en te inventariseren en te bepalen welke zaken voor een blijvende goede samenwerking in de toekomst belangrijk zijn.

Mocht het ter plaatse nodig blijken, dan zal het Mediators team de agenda wijzigen. Er kunnen personen op de agenda worden opgevoerd, waarvan het team op dit moment geen weet van heeft.

STAP 4

Oplossingsfase

Onder leiding van het Mediators team zoeken partijen naar constructieve oplossingen voor samenwerking, ten einde het belang van Sint Eustatius zoveel mogelijk dienen. Neem s.v.p. in acht dat het Mediators team zelf geen oplossingen aandraagt maar partijen helpt bij het zoeken naar passende oplossingen.

De door U geformuleerde oplossingsrichtingen zijn derhalve van groot belang. Neem er nota van dat binnen de oplossingsfase het Mediators team aan betrokkenen kan verzoeken om mogelijke oplossingen nader schriftelijk uit te werken.

Na een inventarisatie van de aangedragen oplossingen wordt gekeken naar de haalbaarheid hiervan en bespreken partijen deze met elkaar. De bedoeling is om tot een duurzame en door beide partijen gedragen eindoplossing te komen. Hieraan wordt op woensdag 9 maart en zo nodig op 10 maart uitgebreid aandacht aan gewijd.

Mocht het ter plaatse nodig blijken, dan zal het Mediators team ook hier de agenda wijzigen. Er kunnen ook in deze fase personen op de agenda worden opgevoerd, waarvan het Mediators team op dat moment vinden dat zij gehoord dienen te worden.

STAP 5

Afrondingsfase:

Het Mediators team zal in de week van 14 t/m 20 maart een voorstel formuleren aan de hand van de door partijen voorgedragen punten.

In de week van 21 maart zullen deze punten nader virtueel met partijen worden besproken. Mogelijk is dat een tweede bezoek aan Sint Eustatius nodig blijkt.

Zodra partijen tot een eindoplossing zijn gekomen wordt dit vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst die door beide partijen wordt ondertekend.

NOOT

Partijen bereiken geen overeenstemming of bij een tussentijdse beëindiging van de mediatie

Indien partijen niet tot overeenstemming kunnen komen wordt de mediatie voortijdig beëindigd en wordt er ook geen vaststellingsovereenkomst opgesteld.

Ad. 2. Werkschema op Sint Eustatius**Zondag 6 maart 2022 Reisdag**

20.00 – 22.00: Ontvangst **Eilandsraad,**
Regeringscommissaris, Plv. Regeringscommissaris en vertegenwoordigers van de Civil Society.

Maandag 7 maart 2022

Tijdstip	Genodigde	Doelstelling
09.00 - 10.00	Eilandsraadslid, voorzitter Centrale Commissie, dhr. Reuben Merkman	Kennisnemen van de ervaren knelpunten in de relatie tussen de Eilandsraad en de Regeringscommissaris, in het bijzonder ook als voorzitter van de Centrale Commissie en van suggesties ten einde de genoemde knelpunten op te lossen.
10.15 - 11.15	Eilandsraad lid, mw. Rechelline Leerdaam	Kennisnemen van de ervaren knelpunten in de relatie tussen Eilandsraad en Regeringscommissaris en van suggesties tijdens de betrokken Eilandsraadslid ten einde de genoemde knelpunten op te lossen.
11.30 -12.30	Eilandsraad lid, dhr. Clyde van Putten	Kennisnemen van de ervaren knelpunten in de relatie tussen Eilandsraad en Regeringscommissaris en van suggesties tijdens de betrokken Eilandsraadslid ten einde de genoemde knelpunten op te lossen.
12.30 - 14.00	Mediators team	Analyse en reflectie van het Mediators team op de gevoerde gesprekken, tevens lunch
14.00 - 15.00	Eilandsraad lid mw. Adelka Spanner, F.E.A.	Kennisnemen van de ervaren knelpunten in de relatie tussen Eilandsraad en Regeringscommissaris en van suggesties tijdens de betrokken Eilandsraadslid ten einde de genoemde knelpunten op te lossen.
15.15- 16.15	Eilandsraad lid dhr. Koos Sneek	Kennisnemen van de ervaren knelpunten in de relatie tussen Eilandsraad en Regeringscommissaris en van suggesties tijdens de betrokken Eilandsraadslid ten einde de genoemde knelpunten op te lossen.
16.15 – rest avond	Mediators team	Analyse en reflectie van het Mediators team op de gesprekken, tevens diner

Dinsdag 8 maart 2022

Tijdstip	Genodigde	Doelstelling
09.00 - 10.00	Regeringscommissaris Alida Francis	Kennisnemen van ervaren knelpunten vanuit het perspectief van de Regeringscommissaris en mogelijke oplossingen vanuit dit perspectief
10.15 - 11.15	Waarnemend Regeringscommissaris Claudia Toet	Kennisnemen van de ervaren knelpunten vanuit het perspectief van de plaatsvervangend Regerings-commissaris en mogelijke oplossingen vanuit dit perspectief
11.30 - 12.30	Waarnemend Griffier Mw. Melissa Robins-Spanner	Kennisnemen van de ervaren knelpunten vanuit het ambtelijk perspectief en mogelijke oplossingen vanuit dit perspectief
12.30-14.00	Mediators team	Analyse en reflectie van het Mediators team op de gesprekken tevens lunch
14.00 - 15.00	Burgerparticipatie	Horen hoe zij de ontwikkelingen van het afgelopen 4 jaar hebben ervaren en hoe zij denken dat de gemeenschap kan bijdragen aan een soepel en harmonieuze samenwerking tussen de Regeringscommissaris en de Eilandsraad
15.15 - 18.00	Mediators team	Analyse en reflectie van het Mediators team op de gesprekken en voorbereiding op een gesprek met de Eilandsraad en de (wnd.) Regeringscommissaris gezamenlijk.

Woensdag 9 maart 2022

Tijdstip	Genodigde	Doelstelling
09.00 - 10.00	Mediators team	Nadere bespreking Mediators team ter afronding van de voorbereiding op gesprek met de Eilandsraad en de (plv.) Regeringscommissaris.
10.00 - 11.00	Eilandsraad	Mediator Camelia - Römer bespreekt haar bevindingen met de Eilandsraad.
11.00 - 12.00	Liberia Regeringscommissaris -sen	Mediator Liberia - Peters bespreekt haar bevindingen met de Regeringscommissarissen.
12.15 - 13.00	Mediators team	Korte lunchpauze
13.00 - 14.30	Mediators team	Nabespreking vergadering met Eilandsraadsleden en Regeringscommissarissen. Opstellen inventarisatie knelpunten en voorgedragen oplossingen in een bulletpoint presentatie ten behoeve van een bespreking met beide partijen.
14.30 - 17.00	Eilandsraad en Regeringscommissaris -sen	Presentatie van de inventarisatie van de knelpunten en voorgedragen oplossingen; en discussie met partijen van de aangedragen punten.

Donderdag 10 maart 2022 – De agenda voor donderdag 10 maart wordt ter plaatse nader ingevuld.

Het is mogelijk dat het Mediators team Bijlage ter plaatse de noodzaak signaleert om met nog niet aangeduide derden te spreken of om met bepaalde Eilandsraadsleden c.q. de Regeringscommissaris een vervolgesprek te hebben.

Ook is het mogelijk dat verdere gesprekken met de Eilandsraad en de (plv.) Regeringscommissaris worden gevoerd met het doel oplossingen vast te leggen in een vaststellingsovereenkomst.

Tijdstip	Genodigde	Doelstelling
09.00 – 10.00	(open)	
10.15 - 11.15	(open)	
11.15 - 12.15	(open)	
12.30 - 14.00	Mediators team	
14.00 - 17.00	Eilandsraad en Regeringscommissarissen gezamenlijk	Indien nodig verdere discussie m.b.t. de bulletpoints van de aangedragen mogelijke oplossingen.
17.00 - 18.00		

Vrijdag 11 maart 2022 Reisdag

Bijlage 4 Afspraak 11 maart 2022 partijen

Lijst met een aantal door beide partijen concreet vastgestelde afspraken

Afsprakenkader Openbaar Lichaam Sint Eustatius, 11 maart 2022

Onderwerp	Datum aanbieding voorstel ter bespreking	Datum gezamenlijke bespreking voorstel door ER	Datum gezamenlijke bespreking ER en RC	Datum vaststelling gezamenlijk overeengekomen afspraken
Concept Route Timetable	Aanbieding concept Route Timetable door RC met toelichting van de RC, niet bedoeld voor discussie 24 maart 2022	Bespreking van het concept door ER onderling, zonder de RC Indien behoefte bepalen de leden tussen 25-29 maart zelf.	Gezamenlijke bespreking door RC en ER om te komen tot afspraken tussen een meerderheid van de Eilandsraad en de RC 30 maart 2022	Vastelling gezamenlijk overeengekomen afspraken door de RC en de meerderheid van de Eilandsraad 5 april 2022
Revisie Reglement van Orde	Aanbieding analyse door Mediators aan RC en ER 25 maart 2020	Virtuele toelichting door mediators, Individuele bespreking van de analyse door mediators met ER en RC 19 april 2022 na 12.00	Gezamenlijke bespreking door RC en ER om te komen tot afspraken tussen een meerderheid van de Eilandsraad en de RC 26 april 2022	Vastelling gezamenlijk overeengekomen afspraken door de RC en de meerderheid van de Eilandsraad 3 mei 2022
Prioriteiten akkoord ¹	Volgende week komt een presentatie vanwege de RC over de 'strategische planning'. Tentatief 17 maart 2022.	Bespreking door ER van de verordeningen en aandachtspunten die prioriteit genieten, 22 maart 2022	Inhoudelijke bespreking van de prioriteitenlijst door ER en RC 8 april 2022	Vastelling gezamenlijk van de verordeningen en prioriteiten door de RC en de meerderheid van de Eilandsraad. 15 april 2022

¹ste prioriteit Route Timetable en daarin zetten verordeningen²de prioriteit eigen prioriteiten bv dialyse³de Bestuursakkoord Nederland en strategisch plan: Wat moeten we daarvoor afspreken.

Bijlage 5 Termen Reglement van Orde

**Een aantal termen en begrippen van het Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de Eilandsraad van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 en van de Verordening op de Eilandsraadscommissie van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 no. 41
Uitgifte: 17.09.2020 (Versie aangeboden op 25 maart 2022)**

**Analyse van een aantal termen en begrippen van het Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de eilandsraad van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 en van de Verordening op de eilandsraadscommissie van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 no. 41
Uitgifte: 17.09.2020**

I. Inleiding

De voormalige Ministers-Presidenten van de Nederlandse Antillen, mw. Maria Liberia-Peters en mw. mr. Susanne “Suzy” Camelia-Römer hebben vanaf maandag 7 maart 2022 tot en met 11 Maart 2022, gesprekken gevoerd met de individuele leden van de Eilandsraad, de plaatsvervangend Griffier enerzijds en anderzijds met de Regeringscommissarissen en de Secretaris van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius. De bemiddelaars worden ondersteund door mw. mr. Alba Martijn, voormalig Ombudsman van Curaçao. Aanleiding voor de gesprekken is een verzoek voor een bemiddelingspoging tussen beide instanties op grond van de motie van de Eilandsraad van 23 December 2021, waarmee de Regeringscommissarissen akkoord zijn gegaan.

Voordat zij met de mediatie begonnen hebben de bemiddelaars een tweedelig Plan van Aanpak aangeboden aan zowel de Eilandsraad als aan de Regeringscommissarissen van het Openbaar Lichaam St. Eustatius. In het tweede gedeelte van het Plan van Aanpak is de aanpak met toelichting op de mediatieproces en werkschema verder aangegeven.

Op grond van de gebleken bereidheid van alle betrokkenen om tot constructieve samenwerking te komen ten bate van Sint Eustatius is op vrijdag 11 maart een aantal afspraken concreet vastgelegd. Betrokkenen zullen werken aan de invullingen van onder andere de nadere precisering van het Reglement van Orde (RvO) voor de Eilandsraad.

Met de afkondiging van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius op 8 juli 2020 werd besloten, de tijdelijke voorziening wegens taakverwaarlozing op Sint Eustatius voor bepaalde tijd te verlengen en regels te stellen voor een geleidelijk herstel van de voorzieningen in het bestuur van het openbaar lichaam Sint Eustatius. De Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius introduceerde een Regeringscommissaris en een plaatsvervangend Regeringscommissaris voor het openbaar lichaam Sint Eustatius. Beiden zijn benoemd voor de periode die eindigt op de dag waarop de Gezaghebber bij koninklijk besluit is benoemd.

Aan de Regeringscommissaris zijn de volgende taken en bevoegdheden toegekend. De Regeringscommissaris voorziet in het bestuur van Sint Eustatius tot het moment waarop dat bestuur in staat mag worden geacht zelf zijn taken naar behoren te vervullen. Als gevolg hiervan is de Eilandsraad ontbonden, de eilandgedeputeerden van hun functie ontheven en de waarnemend Gezaghebber ontslagen. De Regeringscommissaris oefent gedurende deze periode alle taken en bevoegdheden uit die aan de Eilandsraad, het 33bestuurscollege en de gezaghebber zijn opgedragen.

Naast het vervullen van de reguliere taken van het eilandsbestuur heeft de Regeringscommissaris tot taak de kwaliteit van het bestuur in Sint Eustatius te bevorderen. Tevens is een plaatsvervangend Regeringscommissaris benoemd, die de Regeringscommissaris ondersteunt en op zijn verzoek kan vervangen.

De Regeringscommissaris treedt voor de duur van de ingreep in de plaats van de Eilandsraad, het Bestuurscollege en de Gezaghebber. Dit brengt met zich mee dat hij alle taken en bevoegdheden uitoefent die in de WolBES of enige andere wet aan die organen zijn opgedragen (eerste lid). Hieronder vallen ook de taken en bevoegdheden op grond van medebewindswetten, zoals de Wet educatie en beroepsonderwijs BES en de Wet publieke gezondheid. Waar voor de uitvoering van wetten of andere vanwege het Rijk vastgestelde voorschriften door de eilandsraad, het bestuurscollege of de gezaghebber moet worden medegewerkt, geschiedt dit in Sint Eustatius door de Regeringscommissaris.

Besluiten die de Regeringscommissaris in de plaats van de Eilandsraad, het Bestuurscollege of de Gezaghebber neemt, worden geacht afkomstig te zijn van die organen. Dit verzekert de continuïteit van het bestuur en zorgt ervoor dat – ook na beëindiging van de voorzieningen op grond van deze wet – zoveel mogelijk de reguliere voorschriften en procedures van toepassing blijven, bijvoorbeeld voor het maken van bezwaar tegen een besluit dat de Regeringscommissaris in de plaats van het Bestuurscollege heeft genomen.

II. Onduidelijkheid over de juiste interpretatie van een aantal termen, procedures en richtlijnen beschreven in het Reglement van Orde (RvO)

Tijdens de besprekingen van de bemiddelaars met de Regeringscommissarissen en de vijf eilandsraadleden bleek dat er veel onduidelijkheid bestaat over de juiste interpretatie van een aantal termen, procedures en richtlijnen beschreven in het RvO van de Eilandsraad die belangrijk zijn voor een goed functioneren van de Eilandsraad en de eilandsraadcommissies. Om deze reden is het van belang de wettelijke grondslag voor het RvO aan te duiden.

Conform de Toelichting op deze wet is de wettelijke grondslag voor dit RvO gelegen in artikel 17, van de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES). Dit artikel schrijft voor dat de Eilandsraad van Sint Eustatius een RvO vaststelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden. Met het dualisme wordt enerzijds een versterking van de kader stellende en controlerende taken van de Eilandsraad beoogd en aan de andere kant een concentratie van bestuursbevoegdheden bij het Bestuurscollege, (lees Regeringscommissaris). De eilandgriffier is de eerste adviseur van de Eilandsraad en ondersteunt de Eilandsraad met de op de griffie werkzame ambtenaren.

Aangezien de WolBES enige veranderingen heeft ondergaan en gezien het feit dat het reglement aan moet sluiten bij de handelingen van de Eilandsraad werd het RvO aangepast. De inhoud van de verordening sluit altijd aan bij de in de WolBES neergelegde voorschriften voor de eilandsraad. Binnen het door de WolBES gegeven kader is de Eilandsraad Sint Eustatius vrij om naar eigen goeddunken, maar altijd in lijn met de WolBES, zijn RvO op te stellen.

III. De termen die de meeste verwarring scheppen zijn de volgende.

De voorzitter (art. 2)

Voor wat betreft het begrip ‘voorzitter’ staat vermeld dat de Gezaghebber voorzitter is van de Eilandsraad. Artikel 10 van de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna: WolBES) schrijft dit dwingend voor. In artikel 204, eerste lid, van de WolBES is bepaald dat de Rijksvertegenwoordiger in ieder geval belast is met: het voorzien in de waarneming van de Gezaghebber indien hij dat in het belang van het openbaar lichaam nodig oordeelt. De Gezaghebber heeft het recht op grond van artikel 22 van de WolBES in de vergadering aan de beraadslaging deel te nemen. Hij is

echter géén lid van de Eilandraad en neemt dan ook niet deel aan de stemmingen. Als voorzitter zorgt hij onder andere voor de handhaving van de orde in de vergadering.

Het presidium (art. 3)

De Eilandsraad bepaalt zelf zijn agenda en heeft daarvoor een eilandsraadspresidium ingesteld die **conceptagenda's** voor Eilandsraad en eilandsraadcommissies voorbereidt. De in het presidium zitting hebbende eilandsraadsleden/ fractieleiders zijn de enige stemgerechtigden, de Gezaghebber die ingevolge dit artikel voorzitter is van het presidium is **niet** stemgerechtigd. Uitgangspunt is dat beslissingen voor zoveel mogelijk worden genomen bij consensus. Het presidium heeft voornamelijk **een algemeen adviserende rol** (aanbevelingen aan de Eilandsraad inzake de organisatie en het functioneren van de Eilandsraad). Het presidium voor wat betreft de inhoudelijke aspecten van het eilandsraadswerk dient **een ondergeschikte rol te vervullen**, omdat anders het gevaar bestaat dat er binnen de Eilandsraad een nieuw bestuursorgaan wordt gecreëerd, wat **niet** strookt met de wet, die het primaat immers expliciet bij de Eilandsraad legt. Het presidium als zodanig kan niet ook optreden als werkgeverscommissie.

De samenstelling van het presidium is te vergelijken met een seniorenconvent, waaraan **vertrouwelijke mededelingen** kunnen worden gedaan c.q. waar **politiek gevoelige zaken** kunnen worden besproken. **Hierdoor zijn de vergaderingen van het presidium besloten.** Het presidium heeft voornamelijk een procedurele rol (vaststellen voorlopige agenda, uitnodigen externen, wijzigen vergadermomenten e.d.). Men zou ervoor kunnen kiezen de regie van enkele interne of organisatorische kwesties bij het presidium neer te leggen. Het gaat in het presidium van de Eilandsraad **niet** om primair politieke zaken; een politieke inhoudelijke discussie kent binnen het presidium geen plaats. Het is van belang dat in het presidium **elke partij een stem heeft die even zwaar weegt**. Op deze wijze wordt de positie van minderheidsfracties in een dualistisch stelsel versterkt. Tevens kan dit de betrokkenheid van alle fracties bij de eilandsraadsvergaderingen vergroten.

Overeenkomstig artikel twee, het tweede lid kan de voorzitter derden, onder wie de eilandsecretaris, uitnodigen. Het presidium vervult een belangrijke (coördinerende) rol bij de agendering van zaken in de eilandsraadscommissies en de eilandsraad. Het presidium stelt de voorlopige agenda's van de eilandsraadscommissies en de eilandsraad vast. **De definitieve vaststelling van de agenda** van de eilandsraadscommissies en de Eilandsraad geschiedt bij de aanvang van de betreffende vergadering. Het presidium heeft het overzicht van alle onderwerpen waar de eilandsraad zich mee bezig houdt en zorgt voor de planning. In het openbaar lichaam Sint Eustatius wordt gewerkt met jaaroverzichten waarbij specifieke vergaderingen lang van te voren bekend zijn. Denk hierbij aan de begroting en jaarrekening. In het geval het openbaar lichaam deelneemt in een gemeenschappelijke regeling is van belang dat het presidium de vergadercyclus van deze besturen kent. Het kan nodig zijn dat de Eilandsraad voorafgaand aan een vergadering van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling de gemeentelijke vertegenwoordiger informatie of opvattingen wil meegeven. Ook **de begrotingscyclus van de gemeenschappelijke regeling is relevant voor het presidium** zodat de Eilandsraad tijdig noodzakelijke informatie kan leveren. Het is aan het presidium om de planning in te vullen maar ook om deze te bewaken.

Ingevolge artikel 18 van de wet WolBES vergadert de Eilandsraad **zo vaak hij daartoe heeft besloten** en voorts indien de voorzitter het nodig oordeelt of indien ten minste een vijfde van het aantal leden van

de Eilandsraad schriftelijk met opgave van redenen daarom vraagt. De voorzitter pleegt in het bepalen van een andere dag en ander aanvangsuur zoveel mogelijk overleg met het presidium.

Door vast te leggen dat het presidium tenminste tweemaal per jaar overleg met de voorzitters van de commissies voert, kan worden voorzien in een grondslag voor het overleg tussen het presidium en de voorzitters van commissies.

Toepassing reglement op besloten vergaderingen (art. 37)

Artikel 37 bepaalt dat de bepalingen van het RvO voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de Eilandsraad van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 van overeenkomstige toepassing zijn op een eilandsraadsvergadering achter gesloten deuren. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan de bepalingen omtrent het tijdig verzenden van stukken, het recht van amendement, het recht van motie en het maken van het verslag.

De bepalingen van het RvO voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de Eilandsraad van het openbaar lichaam Sint Eustatius 2020 zijn echter **niet** van toepassing, **voor zover het toepassen van die bepalingen strijdig is met het besloten karakter van de vergadering**. Zo zullen er bijvoorbeeld geen beeld- en geluidsregistraties voor openbaar gebruik gemaakt kunnen worden. Ten aanzien van de stukken die betrekking hebben op een besloten vergadering en het behandelde is geheimhouding als bedoeld in de artikelen 26 en 66 van de WolBES opgelegd en wordt in de vergadering bekrachtigd totdat het orgaan die geheimhouding op de documenten had gezet deze opheft.

Verslag besloten vergadering

In artikel 38 wordt uitwerking gegeven aan artikel 24, vijfde lid, van de WolBES. In overeenstemming met de bepaling over het verslag van de eilandsraadsvergadering is de eilandgriffier ook verantwoordelijk voor het verslag van een besloten vergadering. **Dit verslag ligt ter inzage voor alle eilandsraadleden bij de eilandgriffier (derde lid).**

De driehoekvergadering

De driehoekvergadering wordt niet beschreven in het RvO van de Eilandsraad. Deelnemers aan de driehoekvergadering zijn de Regeringscommissaris, de eilandsecretaris en de eilandgriffier. Het doel van de driehoek vergadering is een goede afstemming tussen de Regeringscommissaris en beide functionarissen die onmisbaar zijn voor de ondersteuning van de Regeringscommissaris in de uitoefening van zijn taken.

Goedkeuring benoeming griffie (art. 5)

Dit artikel komt overeen met hetgeen in artikel 135 van de WolBES geschreven staat. De besluiten tot benoeming, bevordering, schorsing en ontslag van ambtenaren **behoeven de goedkeuring van de Rijksvertegenwoordiger**. Krachtens artikel 168, derde lid, van de WolBES, geldt dit voor alle ambtenaren die door het Bestuurscollege worden benoemd, maar evenzeer voor de ambtenaren die door de Eilandsraad worden benoemd, te weten de eilandgriffier en de op de griffie werkzame ambtenaren. De benoemings-, schorsings-, bevorderings- en ontslagbesluiten krijgen pas rechtskracht op het moment dat ze zijn goedgekeurd door de Rijksvertegenwoordiger. **Gedurende de periode waarin de Regeringscommissaris in functie is neemt hij deze taken over**. Het eerste lid regelt daarom dat de desbetreffende bepalingen van de WolBES **niet** van toepassing zijn ten aanzien van Sint Eustatius.

Vergaderfrequentie (Artt. 8 jo. 11)

Artikel 11. Vergaderfrequentie

Ingevolge artikel 18, eerste lid, WolBES vergadert **de plenaire Eilandsraad zo vaak als hij daartoe heeft besloten**. De vergaderingen – oordeelvormend, meningsvormend en besluitvormend- van de Eilandsraad vinden in de regel plaats op een door de Eilandsraad gekozen vaste dag van de maand en vast tijdstip, de vergaderingen worden gehouden in de vergaderzaal van het bestuurskantoor.

Het presidium doet hierover een aanbeveling aan de Eilandsraad. Uitgangspunt is dat de Eilandsraad zo vaak vergadert als hij daartoe besloten heeft. Nu met de dualisering het zwaartepunt van de bestuurslast bij het Bestuurscollege ligt, zal dit van invloed zijn op de vergaderfrequentie van de Eilandsraad. **De vergaderfrequentie van de Eilandsraad (besluitvormende Eilandsraad) zal voorts mede worden beïnvloed door de eventuele aanwezigheid van door de Eilandsraad ingestelde commissies ex artikel 117, eerste lid, die de besluitvorming (oordeelvormend -, meningsvormend commissievergaderingen) van de Eilandsraad voorbereiden.**

Als de Eilandsraad van die bevoegdheid gebruik maakt, zal dit de agenda van de plenaire Eilandsraad ontlasten. Het tweede lid van artikel 11 van dit reglement geeft [1] een aanvullende regeling die ziet op de vergaderfrequentie van de eilandsraad door aan te geven dat de voorzitter van de Eilandsraad in bijzondere gevallen een andere dag en aanvangsuur kan bepalen of een andere vergaderplaats aanwijzen.

Hij voert hierover overleg in het presidium, tenzij er sprake is van twee bijzondere gevallen. Van bijzondere gevallen (verschillend van spoedeisende gevallen zoals in de artikelen 12 en 44 van dit reglement), is in dit artikel uitsluitend sprake **bij calamiteiten zoals bij een grote ramp of andere onverwachte gebeurtenis die grote schade of letsel veroorzaakt.**

Nevenfuncties (art. 9)

In verband met de mogelijke tegenstrijdigheid van belangen is openbaarmaking door leden van de Eilandsraad van hoofd- en nevenfunctie(s) geboden. Het begrip functie dient in dit verband ruim te worden opgevat. Het betreft **alle nevenfuncties en nevenwerkzaamheden** die naast het lidmaatschap van de Eilandsraad worden uitgeoefend.

Oproep en voorlopige agenda (12)

In artikel 12, eerste lid, van dit reglement is bepaald dat de voorzitter van het presidium de leden van de Eilandsraad schriftelijk uitnodigt voor de vergadering. Het presidium bepaalt hoe de **voorlopige** agenda er uit ziet. Het eerste lid stelt **verplicht** dat de voorzitter een vastgesteld aantal dagen vóór een vergadering de leden een schriftelijke oproep, waarin de vergadering wordt aangekondigd, en de voorlopige agenda met de daarbij behorende stukken stuurt.

Uiteraard is het mogelijk, indien de Eilandsraad dit wenst, de oproep en stukken per elektronische weg te versturen. De oproep vermeldt de dag, het tijdstip en de plaats van de vergadering. In het eerste lid gaat het om **een voorlopige agenda**. In de dagelijkse praktijk van het openbaar lichaam zal het niet altijd mogelijk zijn om ruim voor de vergadering een agenda op te stellen, die ook zicht heeft op de actualiteiten.

In een dergelijke situatie kan de voorzitter na het verzenden van de schriftelijke oproep zo nodig **een aanvullende agenda en stukken rondsturen (tweede lid)**. Als omtrent stukken op grond van artikel 26, eerste of tweede lid, van de WolBES geheimhouding is opgelegd, blijven deze stukken in afwijking van het eerste en tweede lid onder berusting van de eilandgriffier en verleent deze de eilandsraadsleden op verzoek inzage.

Van geheimhouding wordt melding gemaakt op de stukken. Het vierde lid heeft tot doel om de Eilandsraad **een actievere rol te geven in de opstelling van de eilandsraadsagenda**. Enerzijds kunnen individuele eilandsraadsleden via hun fractievoorzitter in het presidium onderwerpen voor de agenda voordragen. Anderzijds kunnen zij echter ook bij aanvang van de eilandsraadsvergadering een voorstel doen om onderwerpen aan de agenda toe te voegen of van de agenda af te voeren.

Daarmee kan het individuele Eilandsraadslid in ieder geval op **twee momenten** invloed uitoefenen op de vaststelling van de agenda. Het vijfde lid regelt dat de Eilandsraad de volgorde van behandeling van de agendapunten kan wijzigen. Indien er een voorstel wordt gedaan om de agenda aan te passen, bijvoorbeeld het doorschuiven van een agendapunt naar de volgende eilandsraadsvergadering, en de stemmen staken, is artikel 33, vierde lid, van de WolBES logischerwijs **niet** van toepassing en geldt artikel 3, vijfde lid, van de WolBES.

Voorstellen van het Bestuurscollege (lees Regeringscommissaris) (art. 13)

Dit artikel heeft betrekking op het agenderingsrecht van de Eilandsraad. De Eilandsraad is **de enige die een voorstel voor een verordening of een ander voorstel dat het Bestuurscollege heeft voorbereid kan agenderen**. Als het Bestuurscollege het voorstel heeft voorbereid, betekent dit **niet** dat het Bestuurscollege het door hen voorbereide voorstel **kan intrekken** indien het Bestuurscollege van oordeel is dat verdere behandeling van het voorstel niet wenselijk is (bijvoorbeeld omdat zij een voorstel willen wijzigen).

De Eilandsraad moet hier **toestemming voor geven** (eerste lid). Indien de Eilandsraad van oordeel is dat een voorstel voor een verordening of een ander voorstel niet voldoende is voorbereid, kan de Eilandsraad het voorstel voor een verordening of een ander voorstel op grond van het tweede lid nogmaals voor advies aan het Bestuurscollege zenden. Deze bepaling vloeit voort uit **de verplichting van het Bestuurscollege om de Eilandsraad van voldoende informatie te voorzien**. De Eilandsraad kan het Bestuurscollege bijvoorbeeld verzoeken het voorstel voor een verordening of ander voorstel nader te onderbouwen. De Eilandsraad bepaalt echter wanneer het voorstel voor een verordening of ander voorstel, dat door het Bestuurscollege verder voorbereid is, opnieuw wordt behandeld. De Eilandsraad kan dit in dezelfde eilandsraadsvergadering regelen, maar de Eilandsraad kan dit ook aan het presidium overlaten.

Openbare kennisgeving (art. 16)

Met dit artikel wordt invulling gegeven aan het voorschrift van artikel 20, tweede lid, van de WolBES. De agenda van de vergadering en de daarbij behorende voorstellen, met uitzondering van stukken die geheim zijn, dienen op grond van artikel 20, eerste lid van de WolBES ter inzage worden gelegd. Voor wat betreft de wijze van publicatie wordt geregeld in dit artikel. In het eerste lid wordt bepaald dat de vergadering door aankondiging in een dag-, nieuwsblad en op de voor afkondiging op het openbaar

lichaam Sint Eustatius gebruikelijke wijze en/of door plaatsing op de website van het openbaar lichaam Sint Eustatius openbaar wordt gemaakt (eerste lid).

Het is wel van belang dat de stukken gedurende een dusdanige periode en op een zodanige plaats ter inzage liggen, dat de ingezetene ook werkelijk toegang tot de stukken heeft. Vanuit het oogpunt van efficiëntie en service aan de burger kan elektronische beschikbaarstelling gewenst zijn tweede lid). De openbare kennisgeving dient de datum, aanvangstijd en plaats, alsmede de voorlopige agenda van de vergadering te vermelden. Daarnaast dient de wijze waarop en de plaats waar de stukken kunnen worden ingezien te worden vermeld.

De agenda van de vergadering en de daarbij behorende voorstellen, **met uitzondering van stukken die geheim zijn**, dienen op grond van artikel 20, eerste lid van de WolBES ter inzage worden gelegd. Voor wat betreft wordt ook de wijze van publicatie geregeld in dit artikel. In het eerste lid wordt bepaald dat de vergadering door aankondiging in een dag-, nieuwsblad en op de voor aankondiging op het openbaar lichaam Sint Eustatius gebruikelijke wijze en/of door plaatsing op de website van het openbaar lichaam Sint Eustatius openbaar wordt gemaakt (eerste lid).

Presentielijsten (art. 17)

De eilandgriffier zorgt voor het bijhouden van de presentielijst.

De verplichting tot het hebben van een presentielijst vloeit voort uit artikel 21 van de WolBES. In dit artikel wordt de procedure vastgelegd (eerste lid). De eilandgriffier geeft de ambtelijke ondersteuning die de Eilandsraad nodig heeft. **De eilandgriffier stelt samen met de voorzitter de presentielist vast en ondertekent dit document. Dit lid bepaalt daartoe dat ieder lid bij binnenkomst in de vergaderzaal van de eilandsraad de presentielijst dient te tekenen.**

De handtekeningen op de presentielijst dient te waarborgen dat **het vergaderquorum** aanwezig was. **De lijst kan niet dienen om het stemquorum vast te stellen**, daarvoor geldt artikel 26 van dit reglement. Als een Eilandsraadslid de presentielijst nog **niet**, heeft getekend wordt hij geacht **niet aanwezig te zijn in** de vergadering en mag **hij** niet deelnemen aan de beraadslaging en de stemming. Als het Eilandsraadslid alsnog de presentielijst tekent kan hij aan de beraadslaging deelnemen en, als het stemmen nog niet is aangevangen, deelnemen aan de stemming over het onderwerp.

De eilandgriffier informeert de voorzitter onverwijld over het tekenen van de presentielijst door het lid, pas nadat de voorzitter is geïnformeerd kan het lid deelnemen aan de beraadslaging en de stemming (vierde lid). Een Eilandsraadslid kan de voorzitter via de eilandgriffier berichten van zijn verhindering tot het bijwonen van de vergadering en van het voortijdig verlaten van de vergadering (vijfde en zesde lid).

Opening vergadering en quorum (art. 19)

In dit artikel wordt bepaald dat om de vergadering te kunnen openen, moet op grond van artikel 21, eerste lid, van de WolBES, blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden van de Eilandsraad aanwezig **te** zijn (eerste lid). Als niet aan de quorum is voldaan, belegt de voorzitter een nieuwe vergadering. Voor de opnieuw belegde vergadering is **niet** vereist dat de meerderheid van de zitting hebbende leden aanwezig is. Er kan in dat geval zelfs rechtsgeldig gestemd worden (tweede lid).

Artikel 21, derde lid, van de WolBES, geeft aan dat de stemming echter beperkt is tot die aangelegenheden waarvoor de eerste vergadering was belegd. Over andere aangelegenheden, die niet op de agenda voor die eerste vergadering stonden, kan de Eilandsraad alleen maar beraadslagen en besluiten indien meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden vertegenwoordigd is (derde lid).

Aantal spreektijden (art. 20)

Indien de Eilandsraad van mening is dat na de tweede termijn verdere beraadslaging nodig is, kan hij daartoe uitdrukkelijk besluiten (eerste lid). Het tweede lid benadrukt dat de voorzitter elke spreektermijn afsluit. Dit behoeft overigens niets te veranderen aan de praktijk dat een portefeuillehouder antwoordt na de inbreng van de eilandsraadsleden in de eerste en tweede termijn. Het stellen van vragen dient ook als een spreektermijn beschouwd te worden. Een verzoek van een Eilandsraadslid na afloop van de tweede termijn om nog een korte reactie te geven, dient de voorzitter niet te honoreren. **De beraadslaging over een motie vindt niet plaats in afzonderlijke termijnen, maar gelijktijdig met de beraadslaging over het betreffende, aan de orde zijnde onderwerp** (artikel 41 van dit reglement vierde lid). Slechts de leden die in de eerste sprekersronde het woord hebben gevoerd mogen in de tweede ronde spreken. In bijzondere gevallen kan de Eilandsraad hierop een uitzondering maken (zesde en zevende lid).

Spreektijd (art. 21)

De voorzitter kan een voorstel doen over de spreektijd.

Handhaving / Orde en schorsing (art. 22)

Om te bevorderen dat leden van de Eilandsraad zich niet belemmerd voelen om hun mening te uiten is in artikel 23, van de WolBES bepaald dat **zij niet in rechte vervolgd kunnen worden, aan te spreken zijn of verplicht zijn getuigenis af te leggen over hetgeen zij in de vergadering zeggen of schriftelijk overleggen**. Uitgangspunt is een vrij debat. De leden van het eilandsbestuur kunnen niet in rechte worden vervolgd (strafrechtelijke immuniteit) dan wel worden verplicht te getuigen (verschoningsrecht) over hetgeen zij hebben gezegd in de vergaderingen van de Eilandsraad of schriftelijk aan de Eilandsraad hebben overgelegd.

Interruptie

Zij moeten immers voor het publieke debat hun opvattingen vrij kunnen verkondigen. **De voorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden**. Deze bepaling verzekert de leden van de Eilandsraad dat zij vrijelijk kunnen spreken. Onder interruptie wordt overigens niet verstaan het geven van tekenen van goed- of afkeuring. Deze uitingen worden beschouwd als verstoringen van de orde. Voor wat betreft de handhaving van de orde op de publieke tribune wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van dit reglement.

Orde en Schorsing (art. 22.2)

Het tweede lid bepaalt dat, indien een spreker de orde verstoort, hij door de voorzitter tot de orde dient te worden geroepen.

Het tweede lid heeft naast de leden van de Eilandsraad die het woord voeren, ook betrekking op de Gedeputeerden, de eilandgriffier of andere personen, die het woord voeren. **De voorzitter kan hen tot de orde roepen. Indien zij hieraan geen gehoor geven, kan hen het woord worden ontzegd**, aldus het artikel.

De bevoegdheid die in het tweede lid aan de voorzitter wordt gegeven om een spreker over een aanhangig onderwerp het woord te ontzeggen, gaat minder ver dan de mogelijkheid die artikel 27 derde lid, van de WolBES biedt om aan dat lid, dat door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert, de toegang tot de vergadering te ontzeggen. De laatstgenoemde bevoegdheid van de voorzitter blijft uiteraard onverlet. Het vierde lid geeft de Eilandsraad de bevoegdheid om op voorstel van de voorzitter een lid het verdere verblijf in de vergadering te ontzeggen wanneer dit lid door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert.

Anders dan in de situatie voor 10-10-10, berust deze bevoegdheid, **naar analogie met Nederlandse gemeenten, bij de Eilandsraad en niet bij de voorzitter** die hiertoe wel (alleen) het voorstel kan doen. In geval van herhaling kan de Eilandsraad besluiten een lid de toegang tot de vergadering voor maximaal drie maanden te ontzeggen. De Eilandsraad moet terstond over een dergelijk voorstel beslissen.

Beslissing (art. 27)

De voorzitter kan de beraadslaging sluiten als hij vaststelt dat een onderwerp voldoende is toegelicht, tenzij de Eilandsraad anders beslist (eerste lid). De voorzitter formuleert daarna de te nemen eindbeslissing (tweede lid). Indien geen stemming wordt gevraagd, is het voorstel aangenomen op grond van artikel 32, derde lid, van de WolBES.

Volgorde stemming over amendementen en moties (art. 29)

Voor alle duidelijkheid wordt hier een verschil in procedure aangegeven tussen een motie en een amendement.

- **Een amendement** strekt tot wijziging van een voorstel en komt daarom in stemming voorafgaand aan de stemming over dat voorstel.
- **Een motie** strekt **niet** tot wijziging van een voorgesteld besluit; over een motie wordt een apart besluit genomen, nadat de besluitvorming over het aanhangige voorstel is afgerond. Bij een motie over een afzonderlijk onderwerp geldt dit uiteraard niet en is het vierde lid niet van toepassing. Bovendien kan de Eilandsraad besluiten af te wijken van deze stemvolgorde.

Behoorlijk stembriefje (art. 30)

Voor het bepalen van de volstreekte meerderheid als bedoeld in artikel 31, eerste lid van de WolBES, worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die leden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd. De voorzitter oordeelt of een stembriefje behoorlijk is ingevuld. Wat onder een (niet) behoorlijk ingevuld stembriefje moet worden verstaan, is in de wet **niet** geregeld. Met andere woorden de invulling van het stembriefje mag **niet multi-interpretabel** zijn. Blanco stembriefje wordt **niet** aangemerkt als een behoorlijk ingevuld stembriefje. In geval van een schriftelijke stemming wordt dan ook **geen** rekening gehouden met blanco stembriefjes. Een blanco of verkeerd ingevuld stembriefje telt **wel** mee bij de bepaling van het quorum. **Ter verduidelijking: ook al is vóór de vergadering voldaan aan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden (quorum: zie artikel 19), kan toch bij de stemming blijken dat omdat één of meer stembriefjes niet behoorlijk zijn ingevuld, er sprake is van**

een ongeldige stemming omdat het aantal uitgebrachte geldige stemmen géén volstreekte meerderheid bedroeg van het aantal zitting hebbende leden. Achteraf is de stemming dan toch ongeldig. Bij stemming over personen is herstemming overeenkomstig artikel 32 van dit reglement mogelijk.

Herstemming over personen (art. 32)

Bij de benoeming van Gedeputeerden is er sprake van **een vrije stemming**. Dat is dus anders dan bij **een voordracht**, waarbij de keus beperkt is tot twee of meer kandidaten. Bij een vrije stemming is artikel 29, eerste lid, onder a, en derde lid, van de WolBES niet van toepassing. Daarin is bepaald dat een Eilandsraadslid zich van stemming onthoudt wanneer hij "behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt".

Zoals vermeld is dat bij de benoeming van Gedeputeerden niet aan de orde. Een Eilandsraadslid kan op het stembriefje de naam van elke kandidaat die zijn voorkeur heeft invullen: die van de voorgestelde perso(o)n(en), of die van een ander. Dat geldt dus ook voor eilandsraadsleden die zelf genomineerd zijn; die kunnen op zichzelf stemmen als ze dat willen.

Verslag en besluitenlijst (Art. 35)

Artikel 35 regelt de verslag leggende taak van de eilandgriffier en de wijze waarop het verslag wordt vastgesteld. Het maken van een verslag is **niet** verplicht. In de wet wordt alleen gesproken over de **verplichting een besluitenlijst openbaar te maken** (artikel 24, zesde lid, van de WolBES en artikel 35 het eerste en het vijfde lid van dit reglement). Het conceptverslag wordt tegelijkertijd met de schriftelijke oproep verstuurd aan de leden en overige personen die het woord gevoerd hebben. (derde lid).

De eilandgriffier verleent de ambtelijke bijstand aan de Eilandsraad. Daarom is de eilandgriffier aangewezen om het verslag op te stellen en deze, tezamen met de voorzitter, te ondertekenen (vierde lid). De besluitenlijst dient op zo kort mogelijke termijn te worden gepubliceerd (vijfde lid). Dit kan voordat het verslag is vastgesteld aangezien de besluitenlijst 'slechts' een overzicht geeft van (alle) door de eilandsraad genomen beslissingen (dus niet alleen besluiten, maar ook bijvoorbeeld een afspraak om een werkbezoek af te leggen).

Het ligt voor de hand dat het verslag en de besluitenlijst ook op de website van het openbaar lichaam Sint Eustatius toegankelijk worden gemaakt (zesde lid). Andere vormen van verslaglegging zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld een (geluids-) opname van de eilandsraadsvergadering en een besluitenlijst.

Vragenuur (48)

Deze bepaling vormt een invulling van artikel 159, eerste lid, van de wet met betrekking tot het vragenrecht. Artikel 46 geeft hieraan nadere invulling. **Het is aan de Eilandsraad om te bepalen of zij de instelling van een vragenuur wenselijk acht.** Veelal fungeert de rondvraag in de eilandsraadsvergadering als een mogelijkheid tot het stellen van vragen. In een dualistisch stelsel is het echter niet meer vanzelfsprekend dat de ter zake kundige Gedeputeerde aanwezig is. Om die reden en omdat het de herkenbaarheid van de controlerende taak van de Eilandsraad ten goede komt, kan hiervoor **een aparte gelegenheid** gecreëerd worden.

De drempel om vragen te stellen wordt verlaagd en de media-aandacht voor de lokale politiek kan worden vergroot. In het vragenuur krijgt de Eilandsraad de mogelijkheid over vooraf ingebrachte

onderwerpen (leden van) het Bestuurscollege aan de tand te voelen. Het karakter van het vragenuur verschilt dan ook van het recht van interpellatie. Het recht van interpellatie heeft als instrument een zwaarder politiek karakter.

Het vragen van inlichtingen aan het Bestuurscollege

Doel van het vragenuur

Leden van de Eilandsraad kunnen aan het Bestuurscollege inlichtingen vragen over het gevoerde bestuur, voor zover dat niet bij geagendeerde onderwerpen aan de orde komt. Eilandsraadsleden vragen daarmee leden van het Bestuurscollege **zich te verantwoorden voor het door hen gevoerde bestuur**. Het vragenuur kan bijvoorbeeld voorafgaand aan de eilandsraadsvergadering worden gehouden. Wel is het voor de herkenbaarheid voor de burgers raadzaam om het vragenuur op een vast tijdstip te houden. In het tweede lid is een aanmeldingstermijn voor vragen opgenomen vanwege het feit dat de Gedeputeerden moeten worden uitgenodigd om antwoord te kunnen geven op de vragen van de eilandsraadsleden.

De voorzitter geeft een korte motivering van zijn weigering, na overleg met het presidium, om een onderwerp tijdens het vragenuur aan de orde te stellen.

Procedure Begroting (art. 51)

Onverminderd het bepaalde in de WolBES en de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna te noemen: FinBES), geschiedt de voorbereiding, het onderzoek, de behandeling en de vaststelling van de begroting volgens de procedure genoemd in het derde lid van artikel 51 van dit reglement. De procedure voor de behandeling van de begroting volgt het gestelde in artikel 17 tot en met artikel 20 van de FinBES.

Procedure Jaarrekening (art.52.

Onverminderd het bepaalde in de WolBES en de FinBES, geschiedt de voorbereiding en het onderzoek van de jaarrekening en het jaarverslag, alsmede de vaststelling van de jaarrekening en van een eventueel indemniteitsbesluit volgens de procedure genoemd in het derde lid van artikel 52 van dit reglement. De procedure voor de behandeling van de jaarrekening en het jaarverslag en van een eventueel indemniteitsbesluit volgt het gestelde in artikel 28 tot en met artikel 32 van de FinBES.

[Indemniteit zoals dat in de Gemeentewet wordt gebruikt heeft de betekenis van een bekrachtiging achteraf van een handeling waartoe men niet gemachtigd was. Dit is goed te vergelijken met de op rijksniveau geldende indemniteitswet, door middel van deze wet worden alsnog uitgaven goedgekeurd waartegen de Algemene Rekenkamer bezwaar had gemaakt.]

Verbod gebruik mobiele telefoons (art. 58)

Dit artikel heeft betrekking op het mobiele telefoonverkeer. De mobiele telefoon op “silent” is toegestaan, als zwaarwegende redenen dit noodzakelijk maken, echter **niet het telefoneren** tijdens de vergadering. Het artikel bepaalt voorts dat het gebruik van andere communicatiemiddelen die inbreuk kunnen maken op de orde van de vergadering, zonder toestemming van de voorzitter voor de publieke tribune niet is toegestaan. Het gebruik van andere communicatiemiddelen door leden van de

Eilandsraad is, indien deze verstorend werken en inbreuk maken op de orde van de vergadering, zonder toestemming van de voorzitter niet toegestaan.

Additionele vragen van de eilandraadsleden

- Hoe kan de positie van de eilandraadsleden worden versterkt?

Het RvO bepaalt in artikelen 49 en 50 wanneer het Bestuurscollege en de Gezaghebber verantwoording moeten afleggen aan de Eilandsraad.

Verantwoording door het Bestuurscollege (art. 49)

Het recht op inlichtingen omvat alle vormen waarin inlichtingen kunnen worden gevraagd, variërend van het stellen van mondelinge of schriftelijke vragen, tot het houden van een interpellatie. De Eilandsraad kan nadere regels stellen over de wijze waarop dit recht kan worden uitgeoefend. De aan het Bestuurscollege gevraagde inlichtingen mogen overeenkomstig artikel 171 van de WolBES slechts worden geweigerd indien het verstrekken ervan **in strijd is met het algemeen belang**.

Uitgangspunt is dat **alleen indien zeer zwaarwegende belangen in het geding zijn niet voldaan hoeft te worden aan de plicht de Eilandsraad, het hoogste algemeen vertegenwoordigend orgaan in het openbaar lichaam, te informeren**. In welke gevallen dit het geval zal zijn valt niet in abstracto aan te geven. Indien het Bestuurscollege van mening is dat bepaalde inlichtingen moeten worden geweigerd dient daarvoor nadrukkelijk een beroep op de uitzonderingsgrond “strijd met het openbaar belang” te worden gedaan. De Eilandsraad zal vervolgens moeten beoordelen of hij dit beroep aanvaardt.

Verantwoording Gezaghebber (art. 50)

Het recht op inlichtingen van de Eilandsraad geldt overeenkomstig artikel 182 van de WolBES voor de Gezaghebber in zijn hoedanigheid van afzonderlijk bestuursorgaan. Het artikel behoeft geen verdere toelichting.

Interrumpen versus zuiveringspunt

Punt van zuivering [point of clarification] art.43

1. Ieder lid van de Eilandsraad kan tijdens een eilandraadsvergadering mondeling een punt van zuivering aan de voorzitter verzoeken.

2. Een punt van zuivering is een verzoek door een lid van de Eilandsraad aan de voorzitter om kort het woord te voeren voor:

- een kort persoonlijk feit.
- de correctie van een onjuist citaat van hetgeen een lid eerder in de vergadering heeft gezegd

Artikel 20 van de **Verordening op de eilandraadscommissie van het openbaar lichaam Sint Eustatius** geeft meer duidelijkheid hierover.

Handhaving orde en schorsing (art. 20)

1. De eilandraadscommissievoorzitter handhaaft de orde in de vergadering

2. De spreker wordt in zijn betoog niet gestoord:
 - a. tenzij de eilandsraadscommissievoorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van het bepaalde in deze verordening te herinneren;
 - b. een lid hem interrumpeert. De eilandsraadcommissievoorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.

#####

Bijlage 6 Besluit Eilandsraad 19 mei 2022

Besluit
**SINT EUSTATIUS
CARIBISCH NEDERLAND**
Eilandsraad Openbaar Lichaam Sint Eustatius

Onderwerpen:

- Routetijdtabel voor herstel democratie
- Prioriteitenlijst bestuurlijke acties 2022
- Reglement van Orde van de Eilandsraad

Registratienummer:

De eilandsraad van het openbaar lichaam Sint Eustatius;

Gelezen de motie van de eilandsraad van 23 december 2021 inhoudende dat de eilandsraad en de regeringscommissaris wegens het ontbreken van consensus niet tot een duidelijk pad met betrekking tot de restauratie van de democratie op Sint Eustatius komen, waarbij besloten is om onafhankelijke mediatie te zoeken teneinde partijen dichter bij elkaar te brengen;

Constaterende dat deze motie met hieronder aan te geven positief resultaat is uitgevoerd;

Gelezen de motie-Özütok d.d.13 juni 2020 inhoudende dat terugkeer in fasen naar volledige democratische verhoudingen ook gepaard moet gaan met duidelijke mijlpalen in de tijd; en dat in overleg met de eilandsraad een route-tijdtabel moet worden opgesteld voor terugkeer naar reguliere bestuurlijke verhoudingen;

Gelezen de motie Wuite c.s. d.d. 25 april 2022 inhoudende het verzoek aan de regering om het proces van herstel van de democratie op Sint-Eustatius te versnellen, en de Kamer te informeren over de uitkomst van de mediatie met een meetbare routetijdtabel, inclusief de specificatie van de fasen, criteria en middelen en daarbij als uitgangspunt te hanteren dat na de eilandraadsverkiezingen in maart 2023 minimaal de bevoegdheden voor de eilandsraad conform fase 2 zijn hersteld, tenzij er redenen zijn die dit verhinderen, waarover de Kamer dan tijdig zal worden geïnformeerd;

Met in acht nemen van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius;

besluit:

1. bijgevoegd voorstellen van de eilandsraad en regeringscommissarissen met betrekking tot een routetijdtabel voor het herstel van de democratie in tijdgebonden fasen, aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken te doen toekomen, met het verzoek om in overweging te nemen om de democratie overeenkomstig de door de eilandsraad voorgestelde fasen en tijdstippen te herstellen in overeenstemming met de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte bijlagen;
2. bijgevoegd door de eilandsraad en regeringscommissarissen opgestelde Prioriteitenlijst bestuurlijke acties 2022 vast te stellen overeenkomstig de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte bijlage.
3. door te gaan met de besprekingen van het Reglement van Orde van de Eilandsraad 2022 om aldus het goed functioneren van de eilandsraad te waarborgen.
4. dat er met name met betrekking tot het tijdstip van het bereiken van fase 2.2 en dien ten gevolge 3.0 geen overeenstemming is bereikt tussen de eilandsraad en de regeringscommissarissen.
5. de uitkomst van de mediatie als zijnde succesvol te duiden en bij deze af te sluiten. De mediators en deskundige ondersteuning te bedanken voor het belangeloze inzet in de afgelopen 3 maanden.

Vastgesteld in de vergadering van de eilandsraad van 19 mei 2022.

Afschrift van dit besluit wordt gezonden aan Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Tweede Kamer en Eerste kamer van de Staten-Generaal.

De voorzitter

2^e plv. Griffier

M. A. U. Francis

M. Robins-Spanner

Route tijdtabel

Route tijdtabel voor het herstel van de democratie: Overzicht van standpunten van de Eilandsraad en de Regeringscommissarissen

Phase 2.0Phase 2.0	Route Timetable received from the Government Commissioners (GC) for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of May 1, 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of May 5, 2022	Conclusion
Goal	Improve administrative procedures			Agreement: Joint proposal September 2022
Action s	Draft 5 ordinances - personenvervoersverordening, - personenvervoersbesluit, - horecaverordening, - wegenverkeersverordening - bouwverordening	The Island Council (IC) is of the opinion that these 5 ordinances can be finished in July 2022, in any case before recess. In our assessment 90% of ordinances have been updated; this section is considered to have met the requirement. The IC is of the opinion that these 5 ordinances can be finished in July 2022, in any case before recess	Actions re '5 Ordinances': The process to get these 5 ordinances through Central Committee (CC) and IC by July 2022 will be aligned with Legal/ Office Island Secretary and the Registrar's Office. • The GC proposes the dates are set in the coming week. • Dates when Legal Unit will deliver the ordinances. • Dates when Ordinances are placed on the agenda of the CC for presentation/debate • Dates when Ordinances are placed on the agenda of the IC for decision making.	
	Improve supervision and enforcement by recruiting and appointing enforcers and drafting and approving a multi-annual enforcement agenda	This is a responsibility of the GC. If necessary the IC is willing to approve the agenda but is dependent upon the RC.	Actions re. 'Improve supervision and enforcement by recruiting and appointing enforcers and drafting and approving a multi-annual enforcement	

Phase 2.0Phase 2.0	Route Timetable received from the Government Commissioners (GC) for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of May 1, 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of May 5, 2022	Conclusion
			<p>agenda. The Public Entity will take care of the recruitment of personnel. This falls under the authority of GC's. (Phase 2.1); that is correct.</p> <p>However, we see the determination of the implementation agenda for Enforcement as a joint task. This is a minimum requirement to meet these criteria.</p>	
Processes	<p>- Sort out administration for permits and waivers by digitalizing the administration and physically and digitally publish all decisions.</p>	<p>This is a responsibility of the RC and should not influence the restoration of island deputies.</p>	<p>Processes: Sort out administration for permits and waivers by digitalizing the administrations and physically and digitally publish all decisions.</p> <p>See also the comments under 2 (definitions). We take the position that the IC and the GC's will make agreements about this. This is a process that is initiated by the GC's but extend beyond the appointment of Commissioners. This remains a continuing process.</p>	

Phase 2.0Phase 2.0	Route Timetable received from the Government Commissioners (GC) for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of May 1, 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of May 5, 2022	Conclusion
	<ul style="list-style-type: none"> Operationalize Land registry by transferring the documents and finalize the cooperation agreement with land registry of the Netherlands 	The operationalization of the Land registry is dependent upon SXM and should therefore be taken out of the process. Thereafter it is a responsibility of the RC and should not influence the restoration of island deputies.	Operationalize Land Registry by transferring the document and finalize the cooperation agreement with land registry of the Netherlands. The IC's position is correct. This point can be considered completed. The GC's agreed with this position already during one of the very first meetings during the mediation. In the meantime, the source documents have arrived on St. Eustatius on May 3rd 2022.	Conclusion: This criteria point has been completed. In the meantime the "brondocumenten" have been released by Kadaster St. Maarten and are on St. Eustatius since May 4 th , 2022.
Bottle-necks	Funds to recruit enforcers	This is a responsibility of the RC. The appointment of the budget is at this moment by law in the hands of the RC as is the recruitment of enforcers.	Bottlenecks: Funds to recruit enforcers. This is correct, this is a responsibility of the GC's. We have submitted a request/claim to the Ministry of the Interior and Kingdom Relations for additional (financial) support.	
New authorities	Royal Decree to allow: <ul style="list-style-type: none"> - Appointment of Commissioners - Return of all autonomous and co-determined tasks of the Executive Council 	Royal Decree based on article 13 (Herstel voorzieningen eilandgedeputeerden) of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius'. Ensuring that the Royal Decree is issued, is the		

Phase 2.0Phase 2.0	Route Timetable received from the Government Commissioners (GC) for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of May 1, 2022	Reaction Government Commissioners per e- mail of May 5, 2022	Conclusion
		responsibility of the State Secretary		
Lead time	October 2022	<p>July 2022 The islandcommissioners (eilandgedeputeerden) should be able to fulfill their duties under the WOLBES a.s.a.p. The present circumstances are already such that the eilandgedeputeerden may be expected to be able to perform their duties properly. Consequently, application of article 13, 'Herstel voorzieningen eilandgedeputeerden' of the Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius', should not exceed of 3 months from now.</p> <p>The month July should be the lead time, creating the <u>legal basis</u> for the island commissioners to participate in the making of the island's budget of 2023. More so, as</p>	<p>Lead Time: No change: October 2022. It has already been indicated that the new to be appointed Commissioners and the Island Council are part of the budget process for 2023 onwards. In light of this a working agreement can be made up in which the Commissioners to be appointed are part of the process regarding the budget. Under the Restoration Act, the ultimate responsibility in this phase lies with the GC. (See Memorie van Toelichting article 3.2.4)</p> <p>The RRT is based on achieving a set of criteria goals and not on the budget cycle.</p>	

Phase 2.0Phase 2.0	Route Timetable received from the Government Commissioners (GC) for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of May 1, 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of May 5, 2022	Conclusion
		an election is to be held in March 2023.		

Phase 2.1

Phase 2.1	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
Goal	- Improve human resources management			In conclusion conform meeting of May 12, 2022: a joint proposal will be made by the IC and RC to restore Human Resources Management March 1, 2023.
Actions	- RC has to finish this Complete educational program by launching the online learning platform (2.0) (October 2022)	This is a responsibility of the RC and should not influence the return of all tasks and responsibilities with regards to the civil service organization and legal position of civil servants.	Answer Phase 2.1: • Actions: For the educational programme for the civil servants, we will start with the platform and the two learn lines. That is indeed the responsibility of the GC and the civil service organization in this phase. However: there are four learning lines, which means that the other two learning lines must be secured in the	

Phase 2.1	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
			agreements for the future (see point 2) between GC and the IC. The Memorie van Toelichting (page 14) state: "These tasks and powers remain with the Government Commissioner until the political office holders and civil servants have completed the training program offered and the personnel policy is in order."	
	- GC has to finish this Implementation of two learn lines – Management and Advising (Period September 2022 – March 2023)	This is a responsibility of the RC and should not influence the return of all tasks and responsibilities with regards to the civil service organization and legal position of civil servants.	Looking at the time-line, completion of the 3 rd and 4 th learn line are the responsibility of the commissioners to be appointed.	
	- Complete leadership & governmental management programme for IC members and Commissioners by selecting a course and organizing it for all parties and members who participated in the last elections for the Island Council (NIMD – May/June 2022)	The completion of the program is a responsibility of the RC. The course is in May 2022 and will be followed by IC members. Once the commissioners are appointed (in our view in July) they can follow the	In our papers we will use the word complete leadership & governmental management program for IC members. Your remarks state that the completion is a responsibility of the GC, but this is	

Phase 2.1	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
	<ul style="list-style-type: none"> - Immediately following the appointment of Commissioners by the IC a technical briefing will be held to introduce the Commissioners to the OLE processes; (Nota; procurement; enforcement; permits; staff recruitment; issuing of land; mandates/AFAS-system). 	<p>courses.</p> <p>Once the commissioners are appointed (in our view in July) they can follow the courses.</p>	<p>a responsibility of the IC.</p> <p>We have previously offered that the Commissioners to be appointed can start becoming familiar with the internal processes of the Public Entity and the GC's would like to hear the standpoint of the IC the familiarization starting earlier. This will allow for the to be appointed Commissioners to be already familiarized with the internal processes, which have changed significantly.</p>	
Processes	<ul style="list-style-type: none"> - Creating and adopting a strategic personnel plan, updating the function book, adopting a multi annual education plan, and continuing the Evaluation cycles 	<p>Based on presentations received by Unit Manager, the implementation of Statia Academy and Microsoft 365, we are already ahead of our sister islands. The framework for skill and leadership development is in place. With the above achieved, 2.1.1 c. d. e, have met the requirements set forth. Further mile-</p>	<p>Re. Processes: Creating and adopting a strategic personnel plan, up-dating the function book, adopting a multi annual education plan is continuing the evaluation cycle.</p> <p>In this phase it is the responsibility of the GC's and the civil service organization, but for the long term</p>	

Phase 2.1	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
		stones and dates should be set to monitor the continued growth and success. This is a responsibility of the RC and should not influence the return of all tasks and responsibilities in regards to the civil service organization and legal position of civil servants.	this must be guaranteed in working agreements to ensure sustainability.	
To arrange	<ul style="list-style-type: none"> - Knowledge, time, and budget for creating a strategic Personnel Plan (arranged), time from the organization for the input (regarding all the projects; and RTT) - Knowledge, time and budget for updating and making the function book (functieboek) more concrete, - Time for managers to be trained and execute the BPV cycle on time 	Based on information received from the RC, the quarterly reporting is in accordance with BBV-BES. Additionally, AFAS system is central in the digitalizing and centralizing of the financial process. The above are considered to have met the conditions set forth. Since both the unit manager of finance and the GC stated that OLE according to them is on its way to the "perfect" situation with a seal of approval of the annual account 2022 we conclude all conditions have been met as described in the law for phase 2.2 and therefore, here completes the Phase	Re. To arrange: This is indeed the responsibility of the GC to regulate the preconditions. (See detailed of the GC response under criteria 2.2)	

Phase 2.1	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
		<p>2.2. All other processes/ policies are considered to be beneficial for continued improvement.</p> <p>These processes are all responsibilities of the RC and should not influence the return all tasks and responsibilities with regards to the civil service organization and legal position of civil servants by the IC and the Bestuurscollege.</p>		
New authorities	<p>Royal Decree to allow:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Return of all tasks and responsibilities in with regards to the civil service organization and legal position of civil servants 	<p>Royal Decree based on article 14. (Herstel voorzieningen griffie en ambtelijke organisatie) of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius'.</p> <p>Ensuring that the Royal Decree is issued, is the responsibility of the State Secretary</p>		
Lead time	01-03-2023 (by elections)	<p>Lead time 01-03-2023 (by elections)</p> <p>Royal Decree containing the restoration of responsibilities mentioned in article 14 of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius' to be signed by March 1, 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lead Time: No change: March 2023 	

Phase 2.2

Phase 2.2	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
Goal	Improve financial management			No agreement on the date ²
Actions	<p>- Finalize: describe/finalize all work processes for AO/IB (starting at most risky) and draw up and implement an internal control protocol and process results again. Implement process Plan / Do /Check /Act of the processes and outcome of the control. Do this one time and then it can be handed over in processes. This is an advice of the CFT.</p>	<p>This is a responsibility of the RC and should not influence the return of all tasks and responsibilities listed in the FinBES. If these actions are not finished, they should become part of the process of improvement of financial management. Propose March 2023</p> <p>The IC proposes that financial and legal advice be provided by BZK regarding decisions to be taken by the IC till September 2024. In this way it can be guaranteed that decisions fall within the correct financial and legal frameworks.</p>	<p>Answer Phase 2.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actions: We have discussed the minimum requirements before. (See comment point 2). <p>For this phase, the minimum requirement for Finance is to describe and implement all work processes and to implement an AO/IC. As also described in the document you described, we have discussed this with CFT and the Accountant, who are of the opinion that this must be completed at a minimum before the financial authority can be transferred. The argument is based</p>	

² IC proposes that financial and legal advice be provided by BZK regarding decisions to be taken by the IC till September 2024. In this way it can be guaranteed that decisions fall within the correct financial and legal frameworks.

Phase 2.2	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
			<p>on the fact that it was established during the intervention that there must be lawful, efficient and auditable financial management. Implementing the AO/IC is therefore the minimum requirement to achieve such financial management. From the MvT: (p.14): 'The financial tasks are returned to the IC and the Executive Council as soon as the financial processes have been digitized and centralized, the planning and control cycle is running in accordance with FinBES and all actions from the Plan Financial Improvement are ready (see Article 15 of the MvT'. When going through the financial administration according to</p>	

Phase 2.2	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
			<p>FinBES, it also means that the accountant can verify that the annual accounts give a true and fair view and have been drawn up lawfully. (FinBES art 38 par. 4).</p> <p>That is why the GC's will ensure the proper implementation of the AO/IC because that goes hand in hand with legitimacy.</p> <p>The GC's recognize the gesture made by the IC to speed up the process to criteria 2.2.</p> <p>Overall, we are pleased with what we (the GC's, the IC and the Mediators team) have achieved together in this mediation process. On the matter of the restoration budget right (financial authority) the GC's are obliged to maintain the stand-point to restore financial authority to the IC in September</p>	

Phase 2.2	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
			<p>2023.</p> <p>At this stage, the GC's are responsible to ensure that efficiency and lawful financial accounting are met. We are fully committed to work with the IC and the new Island Commissioners in the period ahead to further improve the financial management to a point where the budget right (financial authority) is fully restored to the Island Council.</p> <p>Steps are already undertaken by the GC's to recruit extra capacity to support the Unit Finance to make further steps in achieving this criteria goal (improving the financial management of the Public Entity St. Eustatius). This extra technical support/ is starting already in June 2022.</p>	

Phase 2.2	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
			<p>The GC's maintain the assignment given to ensure that the financial house-hold of St Eustatius is in order (explained in detail in this document what still needs to be achieved). Besides the GC's there are more advisory bodies that must play a role. Therefore, the position of the GC is to place the restoration of the budget right at the discretion of the advisory bodies as is mentioned in the MvT.</p> <p>For among others also these reasons we cannot responsibly commit to the proposal of the IC to restore budget right (financial authority) per March 2023.</p>	

Phase 2.2	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
Processes	<ul style="list-style-type: none"> - Merge all nine administrations into one general (planning is to complete before the end of 2022) - Cleaning up the debtors file and implement/secure the process. - Contracting bailiff. - Important together with IC: Regulations on waste materials revised + land lease policy. 	<p>These are responsibilities of the RC and should not influence the return of all tasks and responsibilities listed in the FinBES.</p> <p>Regulations on waste management are depending on adopting VROM law amendment in parliament.</p>	<p>Processes: merging of the nine administrations; cleaning up the debtor's file; contracting the bailiff. See also the comments under 2 (definitions). The position is that the IC and the GC's will make agreements about this. This is a process that is initiated by the GC's but may extend beyond the appointment of Commissioners. This must be continued to ensure sustainability.</p>	
To arrange	Extending the company that has already described a part of the processes.	This is a responsibility of the RC and should not influence the return of all tasks and responsibilities listed in the FinBES. If not finished it should become a process.	To arrange: This is correct, this is the responsibility of the GC. Take into account that the MvT clearly states that the Ministry and CFT have a responsibility here as well.	
New authorities	<p>Royal Decree to allow:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Return of all tasks and responsibilities listed in the FinBES 	<p>Royal Decree based on article 15. (Herstel verantwoordelijkheid financiële taken) of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius'.</p>		

Phase 2.2	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
		Ensuring that the Royal Decree is issued, is the responsibility of the State Secretary		
Lead time	ending +/- September 2023	Lead time 01-03-2023 (by elections). Royal Decree containing the restoration of responsibilities mentioned in art. 15 (Herstel verantwoordelijkheid financiële taken) of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius' signed by March 1, 2023.	Re. Lead time: no Change ending +/- September 2023	

Phase 3.0

Phase 3.0	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
Goal	Review continued compliance			No Agreement on the date
Processes	<ul style="list-style-type: none"> - Complete the BPV cycle for the second consecutive year - Use a year planning and the Kadernota as the start of the annual budget process for the second consecutive year - Ensure the legitimacy and 	This process is a responsibility of the RC and should not influence the return of all tasks and responsibilities listed in the FinBES.	Re. Answer Phase 3.0: Phase 3.0 is where democracy is restored. The remark that it is only the responsibility of the GC is not correct. In this phase, the procedure for recruiting the Island	

Phase 3.0	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
	<p>efficiency of the financial administration in such a way that it can carry the approval of the auditor</p> <ul style="list-style-type: none"> - Update and execute the multi-annual execution agenda for supervision and enforcement on a yearly basis 		<p>Governor starts. The GC advises the State Secretary whether this process can be initiated. This Royal Decree still falls under the Restoration Act. See MvT (p.29): "Indien de taken en bevoegdheden van de eilandsraad en het bestuurscollege zijn hersteld, na toepassing van de voorgestelde artt. 13 (ME: 2.0) t/m 15 (ME: 2.2), is niet langer sprake van grove taakverwaarlozing en wordt niet meer afgeweken van artt. 125 en 127 van de Grondwet."</p>	
To arrange				
New authorities	Royal Decree to restore democratic relations along the lines of WolBES and FinBES	Please mention the applicable article of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius' Ensuring that the Royal Decree is issued, is the responsibility of the State Secretary	Phase 3.0: Article 16 of the Restoration Act. With the achievement of phase 3.0, the gross neglect of tasks has ended and all authorities of WolBES and FinBES are restored.	
Lead time	September 2023	Lead time 01-03-2023 (by elections).	See above.	

Phase 3.0	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
		Please mention the applicable article of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius' (Looks like article 15 is split in two)		

Phase 3.1

Phase 3.1	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
Goal	Appoint Island Governor		The making of a Royal Decree for phase 3.1 no longer falls under the Restoration Act but under the WolBES (art. 73.1) 'De gezaghebber wordt bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister benoemd en herbenoemd voor de tijd van zes jaar. Hij kan te allen tijde bij koninklijk besluit op	Re. Agreement appointment Gezaghebber 3 months, starting after completion of 3.0 ³

³ Phase 3.1 Day on which Island Governor is appointed (Royal Decree on the basis of 73 WolBES). Additional arrangements: Kingdom Representative advises on administrative relationships and has the right of inspection and presence, while appointment of government commissioner is ended.

			voordracht van Onze Minister worden ontslagen’.	
Criteria	Recruit, select, and present Island Governor according to the legal procedure	The IC agrees.		
To arrange				
New authorities	Royal Decree to appoint Island Governor with all powers	Royal Decree con- taining the restoration of responsibilities mentioned in article 16 (Herstel gezaghebber) of the ‘Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius’.		
Lead time	3 months, starting after completion of 3.0	The IC agrees with the proposed timeframe.	3 months, starting after completion of 3.0	

Phase 4.0

Phase 4.0	Route Timetable received from the Government Commissioners for discussion on April 29, 2022	Remarks Island Council of 1 May 2022	Reaction Government Commissioners per e-mail of 5 +May 2022	Conclusion
Goal	Return to democratic relations			Agreement to propose 1 month, starting after completion of 3.1
Criteria	None			
To arrange				
New authorities	Royal Decree (KB) to end Wet Herstel democratische verhoudingen Sint Eustatius	Please mention the applicable article of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius' The law ends based on art 21. No Royal Decree is required for this.	Phase 4 is called a phase but is really just the time when the law expires. So no KB is needed for that, because the date is determined by law.	
Lead time	1 month, starting after completion of 3.1	Please mention the applicable article of the 'Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius' Art 21 indicates that the law will expire on September 1, 2024. Until that date: Additional arrangements: - RV advises on administrative relationships and has access and right of presence. Role RC: - Appointment ended, no more tasks and authorities.	1 month, starting after completion of 3.1	Artikel 21 de wet vervalt van rechtswege 1-9-2024

Gezamenlijke prioriteitenlijst

Priority Executive Council 2022

S = < 1 year

M = this year continue with
Preparations 1-3 year

L = this year continue
Preparations >5 jaar

1. **S/M** Poverty Alleviation / **S/M** Sustainable Energy / **M/L** *Social Minimum / Cost of Living*
2. **S/M** Social Housing – **S** renovations; **S** ordinances and **M** building of the new Social houses
3. **S** Sustainable Agriculture and **S/M** Nature **S** Animal Husbandry Strategic Plan
4. **S** The road plans (Airport boulevard phase 1; Oranjebaaiweg South phase 1; Road behind the mountain phase 1; waterdrainage langs airport)
5. **S** Notary and Bankservices
6. **M** The COS building
7. **S/M/L** The Harbour **S/ Maintenance current facility** and **M/L** relocation commercial harbour and Yachting (Groeifonds) / **S** Business model / **S/M** Harbour Fee structure
8. **S/M/L** Quality healthcare; **S** Dialysis; **S** Gynecology; **M/L** New Hospital
9. **S/M** Connectivity/ Sustainable Airlift
10. **S/M** Telecom (extra proposal RC)
11. **M/L** **GTI** oil terminal survival/impact on economy
12. **S/M** Tourism / Cultural Heritage